

2. Sociální vývoj

Sociální systém, kromě dlouhodobě predikovaného stárnutí, významně zasáhl i neočekávané události.

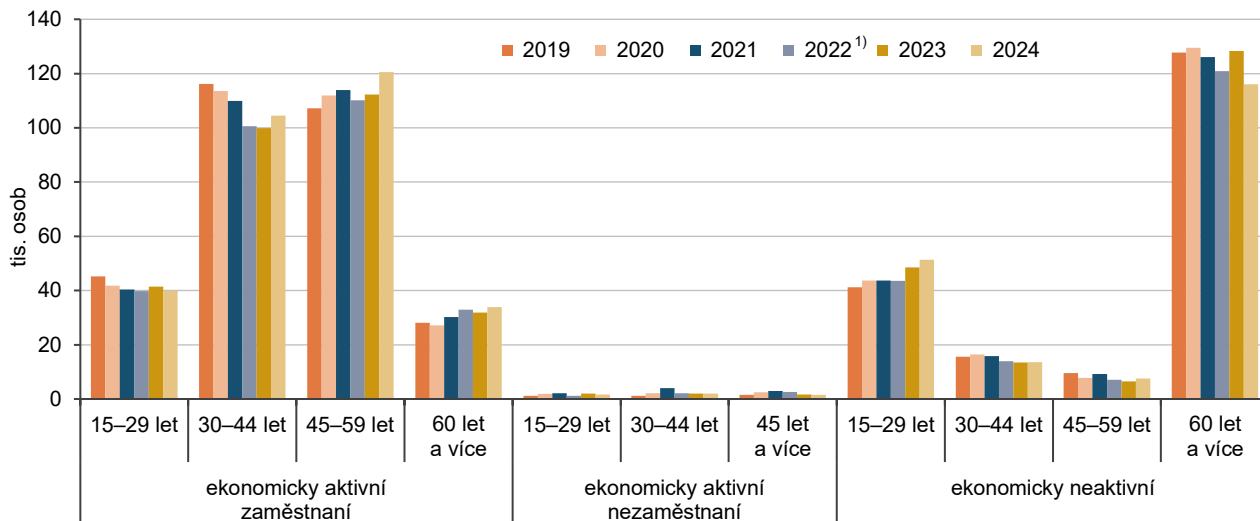
Přesah událostí, které zasáhly do života ve všech krajích naší republiky v posledních letech, se kromě demografických změn projevily i v sociálních aspektech života. Kromě obecného trendu stárnutí, který významně a dlouhodobě ovlivňuje trh práce a zatěžuje sociální systém, se Plzeňský kraj v době vzpamatovávání z pandemie a v období vysoké inflace musel vypořádat i s neočekávaným přílivem uprchlíků z Ukrajiny. V případě imigrantů šlo zejména o ženy, které se zapojily do pracovního procesu, a děti, které bylo zároveň potřeba umístit do vzdělávacích zařízení.

Zaměstnanost, ekonomická aktivita

V kraji se zvyšuje podíl vysokoškolsky vzdělané pracovní síly na úkor všech zbývajících vzdělanostních skupin.

Podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil (dále jen VŠPS) představovalo v roce 2024¹¹ **pracovní sílu**¹² v Plzeňském kraji 304,3 tis. osob, což znamená meziroční nárůst o 4,4 %, tj. o 12,8 tis. osob. Změna vzdělanostní struktury pracovní síly ve věku 15 let a více se dlouhodobě pozitivně nejvíce projevuje u vysokoškolsky vzdělaných. Meziročně se podíl vysokoškoláků zvýšil do roku 2024 o 1 procentní bod na 24,2 %. Stále však hodnota nedosahuje průměru Česka (27,5 %). Ve zbývajících vzdělanostních skupinách byl zaznamenán pokles. Nejvýrazněji byl mapován v případě osob se základním vzděláním, kteří se na pracovní síle podílí nyní pouze 5,9 %, což je o 0,6 p. b. méně než v roce 2023. K poklesu došlo také v případě nejpočetnější skupiny obyvatel se středoškolským vzděláním s maturitou, kteří se nyní na pracovní síle podílí 36,6 %, což představuje ve srovnání s republikovým průměrem vyšší hodnotu o 0,3 p. b. Obdobně tomu bylo i u osob s dokončeným středním vzděláním bez maturity, kde došlo meziročně k poklesu o 0,2 p. b. a v roce 2024 jejich podíl činil 33,3 %.

Graf 2.1 Obyvatelstvo v Plzeňském kraji podle ekonomické aktivity a věku

¹⁾ data od roku 2022 jsou přepočtena dle nové metodiky vážení

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Podíl osob ve věku 60 let a více se na pracovní síle z dlouhodobého pohledu zvyšuje.

Ve **věkové struktuře pracovní síly** se projevuje obecný trend stárnutí populace v kombinaci s prodlužováním věku při odchodu do důchodu. Tato nepříznivá situace negativně dopadá nejen na pracovní trh, kdy je dlouhodobě zvyšující se podíl

¹¹ Od roku 2023 jsou data zpracovávána dle nové metodiky, data za rok 2022 byla přepočítána zpětně jen pro účely meziročního srovnání roků 2023 a 2022.

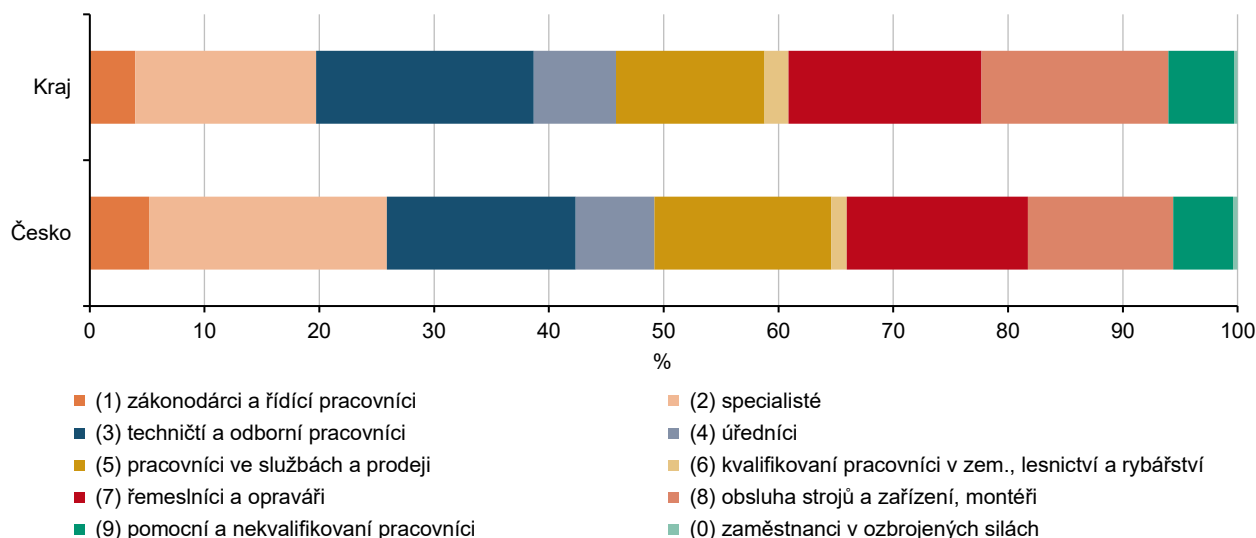
¹² Pracovní síla je tvořena osobami ekonomicky aktivními (zaměstnanými i nezaměstnanými).

starších obyvatel nedostatečně kompenzován mladou pracovní silou. Podíl pracovní síly nejstarší věkové kategorie 60 let a více meziročně narostl o 0,2 p. b., i přes drobné výkyvy je možné dlouhodobě sledovat rostoucí trend. V roce 2024 se tato nejstarší skupina pracovní síly podílela na celkovém počtu 11,3 %. Jedná se o pracovní sílu čítající 34,3 tisíc osob starších 60 let v Plzeňském kraji, mimo pracovní sílu se v této věkové kategorii nacházelo 116,1 tis. obyvatel kraje. Meziroční srovnání ukázalo, tak jako u podílu, i rostoucí počet pracovní síly ve věku nad 60 let (o 6,1 %), a zároveň výrazný pokles obyvatel mimo pracovní sílu o 9,6 %. Kromě poklesu, který byl patrný v případě podílu pracovní síly ve věkové kategorii 15–29 let, který se meziročně snížil o 1,2 p. b. na hodnotu 13,6 %. Ve zbývajících kategoriích došlo k růstu, a to nejvýraznějším v rámci nejvíce početné skupiny pracovní síly ve věku 45–59 let, kde se hodnota navýšila o 1,1 p. b., tj. o 8,2 tis. obyvatel. V roce 2024 se tak tato věková kategorie na pracovní síle podílí více než 40 %.

Podíl zaměstnaných žen se snižuje během reprodukčního věku.

Z celkového počtu pracovní síly v Plzeňském kraji tvořili 98,2 % zaměstnaní. Jejich počet tak dosáhl v roce 2024 hodnoty 298,9 tis. osob, což bylo ve srovnání s předchozím rokem o 13,3 tis. víc (tj. o 4,7 %). Zároveň se na celkovém počtu zaměstnaných v Česku podílí 5,8 %. Z genderového hlediska tvořily 44,9 % zaměstnané ženy a 55,1 % muži. S ohledem na pohlaví jsou patrné výrazné rozdíly napříč věkovými kategoriemi. K poklesu zaměstnanosti žen dochází v reprodukčním věku, kdy ženy odchází na mateřskou/rodičovskou dovolenou. Nejvýraznější rozdíl byl tak zřejmý ve věkové kategorii 15 až 29 let, kdy zaměstnané ženy tvořily pouze 41,5 %.

Graf 2.2 Zaměstnaní podle hlavních tříd klasifikace zaměstnání CZ-ISCO v Plzeňském kraji a Česku v roce 2024¹⁾

¹⁾ od roku 2023 jsou data zpracovávána dle nové metodiky

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Zaměstnanost je nejvyšší v terciárním sektoru, kde pracuje 55,3 % zaměstnaných v kraji.

V rámci **zaměstnanosti podle CZ-NACE¹³** se podíl zaměstnaných v hodnoceném období od roku 2019 do roku 2024 mírně zvýšil v Plzeňském kraji v primárním sektoru (zemědělství, lesnictví) o 0,9 p. b. na hodnotu 3,9 %, což představuje čtvrtou

¹³ Data jsou zpracována pro potřeby regionálních účtů, a to nikoliv podle místa bydliště, ale podle místa pracoviště.

nejvyšší hodnotu v mezikrajském porovnání a zároveň převyšuje průměr Česka (2,8 %). K výraznějšímu poklesu v rámci sledovaného období došlo u sekundárního sektoru ve velkoobchodu a maloobchodu včetně oprav motorových vozidel, a to o 2,6 p. b. na hodnotu podílu 9,0 %, v roce 2024 zde bylo zaměstnáno 26,8 tis. osob. Naopak v terciárním sektoru (služby) se podíl zaměstnaných zvýšil ve zdravotní a sociální péči (o 1,7 p. b.) a vzdělávání (o 1,4 p. b.). V roce 2024 tak podíl zaměstnaných v tomto sektoru dosáhl hodnoty 55,3 %, což je o 6,6 p. b. méně, než je průměr Česka, který je zásadně navyšován Hl. městem Prahou, kde hodnota podílu dosáhla 82,6 %. V Plzeňském kraji tak bylo ve službách zaměstnáno 165,2 tis. osob. V rámci služeb se na zaměstnanosti nejvíce podílí kategorie obchodu, zdravotní a sociální péče, vzdělávání a veřejné správy a obrany, kde v kraji pracovalo téměř třetina všech zaměstnaných.

Ve skupině pracujících na vlastní účet došlo v roce 2024 meziročně k poklesu ve prospěch zaměstnanců.

Podle **postavení v zaměstnání (CZ-ISCE)** představují nejvyšší podíl zaměstnaných osob v roce 2024 zaměstnanci (od roku 2012 včetně členů produkčních družstev), a to 88,5 %, meziročně se jejich podíl mírně zvýšil o 2,9 p. b. Ve skupině pracujících na vlastní účet (tzn. podnikatelů) byl podíl zaměstnaných podstatně nižší (9,6 %) a meziročně došlo k jeho mírnému poklesu o 3,0 p. b. V případě zaměstnavatelů, kteří v roce 2024 představovali 1,8 % všech zaměstnaných, nedošlo k výrazné meziroční změně, jejich podíl byl téměř shodný s předchozím rokem. V rámci postavení v zaměstnání jsou patrné významné genderové rozdíly, a to zejména v kategorii zaměstnavatelů a podnikatelů. V roce 2024 tvořily z celkového počtu zaměstnavatelů v kraji ženy pouze 24,9 %, podnikatelek poté bylo 28,3 % z celkového počtu pracujících na vlastní účet.

Meziročně došlo v kraji k největšímu snížení zaměstnaných v kategorii zaměstnanců v ozbrojených silách.

V roce 2024 se meziročně nejvíce zvýšily počty zaměstnaných (podle klasifikace zaměstnání CZ-ISCO) v kategorii specialistů, jejichž počet se zvýšil téměř o pětinu. K výraznějšímu nárůstu došlo i v případě technických a odborných pracovníků (o 13,6 %), kteří byli zároveň nejpočetněji zastoupenou kategorií zaměstnaných (56,7 tis. osob, tj. 19,0 % ze všech zaměstnaných). Naopak nejvýraznější meziroční pokles zaznamenala kategorie zaměstnanců v ozbrojených silách (o 15,1 %). I zde je možné vidět rozdíly z pohledu pohlaví, nejvíce ženy převažují právě v případě úřednických profesí, kde tvořily přes téměř tři čtvrtiny zaměstnaných v tomto oboru. Naopak muži dominovali v kategorii řemeslníci a opraváři, kde byly ženy zastoupeny pouze 9,8 %.

Plzeňský kraj dosáhl v roce 2024 třetí nejvyšší hodnoty míry zaměstnanosti.

Míra zaměstnanosti¹⁴ v roce 2024 dosáhla v Plzeňském kraji 60,6 % a ve srovnání s předchozím rokem vzrostla o 2,2 p. b., což byl v mezikrajském porovnání nejvýraznější meziroční nárůst. Zároveň však byla dosažená hodnota míry zaměstnanosti mezi regiony třetí nejvyšší a mírně převyšovala republikový průměr. Míra zaměstnanosti mužů činila 68,1 % a žen 53,5 %. Meziročně byl patrný mírný pokles u mužů o 0,2 p. b., u žen naopak výraznější nárůst o 4,2 p. b.

Meziroční nárůst míry ekonomické aktivity byl druhý nejvýraznější mezi kraji.

Míra ekonomické aktivity¹⁵ v kraji v roce 2024 činila 61,7 %, což představuje v meziročním srovnání nárůst o 2,1 p. b. a jednalo se tak mezi kraji o druhé nejvýraznější navýšení tohoto ukazatele po Jihočeském kraji (o 2,3 p. b.). V rámci republiky má Plzeňský region čtvrtou nejvyšší míru ekonomické aktivity. Nejvyšší hodnoty dosáhlo již tradičně Hl. město Praha (67,5 %), nejnižší naopak Liberecký kraj (57,6 %). Hodnota Plzeňského kraje přesahuje republikový průměr o 1,1 p. b.

¹⁴ podíl počtu zaměstnaných na počtu všech osob 15letých a starších

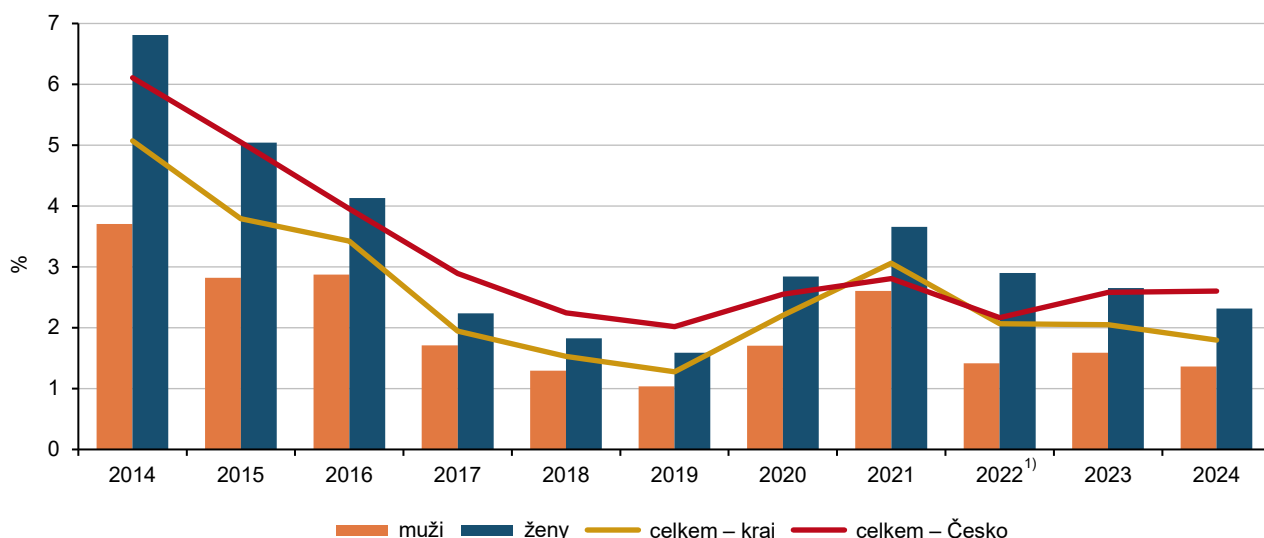
¹⁵ podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných (pracovní síly) na počtu osob 15letých a starších

Míra ekonomické aktivity mužů meziročně klesla o 0,3 p. b. na 69,0 % a u žen naopak vzrostla o 4,2 p. b. na 54,7 %.

V rámci počtu osob s druhým (dalším) zaměstnáním převažují v kraji muži nad ženami.

V roce 2024 vykonávalo **druhý (další) zaměstnání** 10,0 tis. osob, což znamená o 2,4 tis. více než v předchozím roce. Z celkového počtu zaměstnaných činily tyto osoby 3,3 %, tj. sedmý nejnižší podíl v mezikrajském srovnání ležící 0,2 p. b. nad republikovým podílem (3,2 %). Z genderového pohledu druhé (další) zaměstnání mělo 5,4 tis. mužů a 4,6 tis. žen. Meziročně se tyto počty zaměstnaných zvýšily o 2,1 tis. u mužů a 0,3 tis. u žen. V průběhu sledovaných let byl patrný vliv období pandemie covid-19, kdy byl zřejmý nárůst počtu osob s více zaměstnáními, mimo jiné z důvodu pokrytí výpadku či nestability příjmů v souvislosti s protiepidemickými opatřeními. K nejvýraznějšímu nárůstu došlo v roce 2020, kdy počet dosáhl na hodnotu 8,6 tis. osob. V tomto období se nárůst projevil zejména u mužů, jejichž počet v roce 2020 činil 5,9 tis. osob. Od roku 2022 se naopak situace obrátila a v počtu osob s více zaměstnáními převažovaly ženy nad muži, což mohlo souviset mimo jiné i s příchodem žen z Ukrajiny a jejich zapojením na pracovním trhu. V roce 2024 už zase výrazněji vzrostly počty mužů s druhým či dalším zaměstnáním a bylo jich tedy v tomto roce více než žen. Na celkovém počtu zaměstnaných mužů se podílejí muži s druhým (dalším) zaměstnáním 3,3 % a na celkovém počtu žen poté ženy s dalším zaměstnáním dokonce 3,4 %.

Graf 2.3 Roční průměrná obecná míra nezaměstnanosti v Plzeňském kraji

¹⁾ data od roku 2022 jsou přepočtena dle nové metodiky vážení
Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

V kraji bylo v roce 2024 evidováno 5,5 tis. nezaměstnaných.

I v rámci vývoje posledních pěti let v počtu **nezaměstnaných** je zřejmý vliv období pandemie, která způsobila jejich navýšení, nejvíce patrné v roce 2021, kdy dosáhl hodnoty 9,3 tis. osob. V roce 2024 byl počet nezaměstnaných 5,5 tis. a meziročně došlo k poklesu o 8,7 %. Ženy představovaly z celkového počtu nezaměstnaných 58,3 % (tj. 3,2 tis.), což znamená po nižším podílu z předchozího roku (56,3 %) nárůst. **Obecná míra nezaměstnanosti**¹⁶ dosáhla v roce 2024 hodnoty 1,8 % a meziročně mírně poklesla o 0,3 p. b. V mezikrajském srovnání zaujímá Plzeňský kraj třetí nejnižší místo. Nejnižší hodnota byla zjištěna ve Středočeském kraji (1,3 %),

¹⁶ podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (v procentech)

nejvyšší naopak shodně (4,1 %) ve třech krajích, a to Ústeckém, Karlovarském a Moravskoslezském. Obecná míra nezaměstnanosti dosáhla u mužů 1,4 % a u žen 2,3 %. Meziročně se snížila u mužů o 0,2 p. b., u žen pak o 0,3 p. b.

Nejpočetnější složku obyvatel mimo pracovní sílu tvořila věková kategorie 60 let a více.

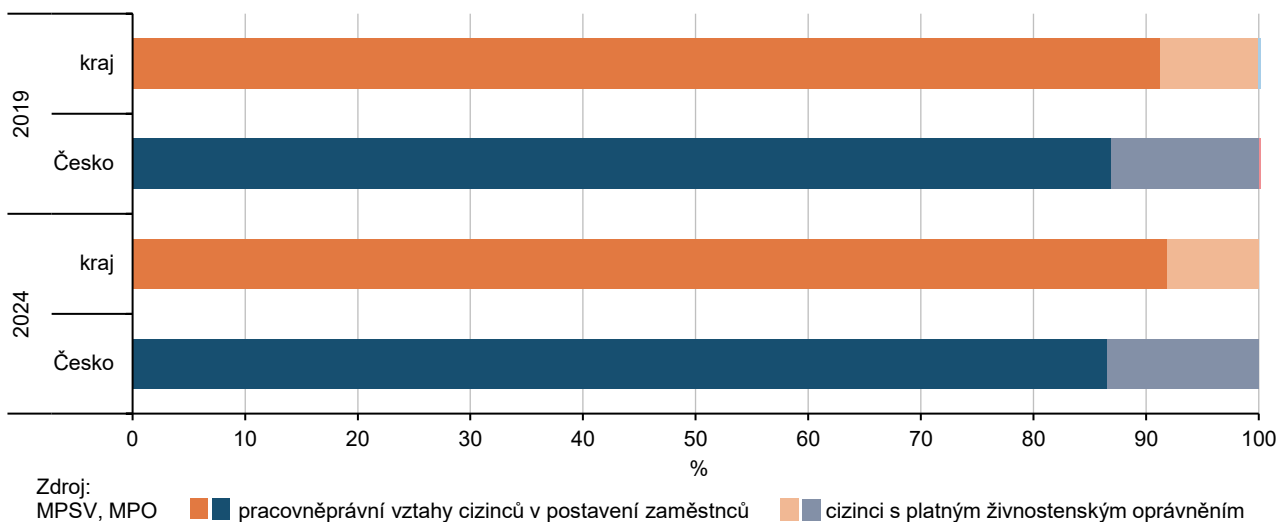
Obyvatelstvo mimo pracovní sílu tvořilo v roce 2024 celkem 188,6 tis. osob, což meziročně znamenalo pokles o 4,2 %, tj. o 8,3 tis. obyvatel kraje. Nejpočetnější složku obyvatelstva stojící mimo pracovní sílu tvořila nejstarší generace ve věku 60 let a více, a to 61,5 %, ve srovnání s rokem 2023 se její podíl snížil o 3,6 p. b. V mezikrajském srovnání zaujímá Plzeňský region v podílu seniorské kategorie na celkovém počtu obyvatel mimo pracovní sílu čtvrté nejvyšší místo v Česku, ve srovnání s republikovým průměrem (65,1 %) byla krajská hodnota o 2,4 p. b. vyšší. Druhou nejpočetnější věkovou kategorií obyvatel mimo pracovní sílu je skupina osob ve věku 15 až 29 let, kterou tvořili zejména studenti připravující se na budoucí zaměstnání v rámci denního studia. Tato skupina představovala 27,3 % a meziročně se její podíl zvýšil o 2,6 p. b. Z genderového pohledu v roce 2024 tvořily ženy 60,3 % z celkového počtu obyvatel mimo pracovní sílu a meziročně jejich podíl poklesl o 2,8 p. b.

Zaměstnanost cizinců

Mezi zaměstnanými cizinci v Česku výrazně převažují občané Ukrajiny.

V celém Česku evidovalo Ministerstvo práce a sociálních věcí k 31. 12. 2024 845 468 **pracovněprávních vztahů cizinců** v postavení zaměstnanců, což je o 21 523 více než v roce předchozím. Více jak třetinu pracovněprávních vztahů uzavřeli občané Ukrajiny (304 684) a jednu čtvrtinu občané Slovenska (215 611). Ke stejnému datu registrovalo Ministerstvo průmyslu a obchodu 131 738 **cizinců s platným živnostenským oprávněním** (o 13 355 více než v předchozím roce). Z jedné třetiny se jednalo o občany Ukrajiny (43 305 osob), z pětiny šlo o občany Slovenska (25 817) a ze 16 % o osoby s vietnamskou státní příslušností (21 145 osob).

Graf 2.4 Zaměstnaní cizinci v Plzeňském kraji (k 31. 12.)

Počet pracovněprávních vztahů cizinců v kraji vzrostl, převažovali muži.

V Plzeňském kraji bylo k 31. 12. 2024 evidováno 79 625 pracovněprávních vztahů cizinců v postavení zaměstnanců, o 1 054 více než v roce předchozím, přičemž více než polovina z nich byli muži. Ke stejnému datu zde bylo registrováno 7 048 cizinců s platným živnostenským oprávněním (o 494 více než v předchozím roce), 68,9 % tvořili muži.

Nejvíce pracovních vztahů v kraji uzavřeli občané Ukrajiny.

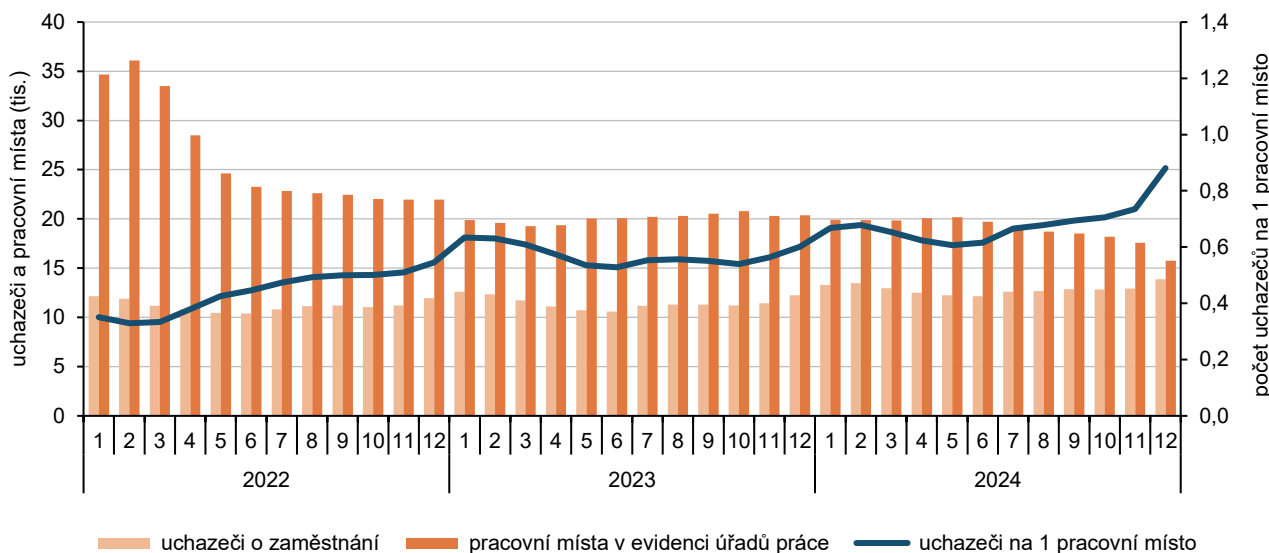
Občané Ukrajiny uzavřeli v kraji 43,0 % pracovních vztahů (34 221) a téměř jednu pětinu občané Slovenska (15 631). Platné živnostenské oprávnění u cizinců převažovalo opět u občanů Ukrajiny (32,8 %), následovaly osoby s vietnamskou státní příslušností (31,6 %) a o Slováky šlo ve 12,0 %.

Nezaměstnanost

Ve vývoji nezaměstnanosti v kraji se projevil vliv pandemie i příliv uprchlíků z Ukrajiny.

Nezaměstnanost, jakožto stav nerovnováhy na trhu práce, je jedním ze zásadních problémů současné společnosti a má významné dopady nejen na ekonomickou, ale i na sociální sféru života. Její hodnoty v sobě odrážejí nejen strukturu a stav hospodářství daného regionu, ale i události, které do vývoje na trhu práce zasáhly. Stejně jako v celé republice i v Plzeňském kraji je v posledních letech zřejmý dopad pandemie covid-19 a následně probíhajícího konfliktu na Ukrajině, který vyústil v migrační vlnu uprchlíků. Tyto skutečnosti se odrazily tedy i ve vývoji některých ukazatelů nezaměstnanosti v kraji, které nejvyšších hodnot dosahují právě v souvislosti s protiepidemickými opatřeními v roce 2020 a následně od roku 2022 s přílivem ukrajinských uprchlíků. K 31. 12. 2024 bylo na úřadech práce Plzeňského kraje evidováno 13 881 **uchazečů o zaměstnání**, tj. o 13,3 % více než na konci roku 2023. Ve sledovaném období od roku 2019 došlo k nejvýraznějšímu nárůstu v roce 2020, kdy se počet uchazečů meziročně skokově zvýšil o 39,4 % na hodnotu 13,7 tis. Z celkového počtu uchazečů v roce 2024 mírně převažovaly ženy s 53,9 %. Počet dosažitelných uchazečů v roce 2024 činil 12 837 osob, což znamenalo proti roku 2023 zvýšení o 14,7 %. Průměrný věk uchazeče v roce 2024 byl v kraji 42,6 let. Specifickou skupinou uchazečů jsou absolventi škol a mladiství, jejichž počet se meziročně zvýšil téměř o 110 osob na hodnotu 813 uchazečů. Vzestupnou tendenci vykazovaly také počty uchazečů se zdravotním postižením. Zatímco v roce 2019 jich bylo evidováno 1 708, v roce 2024 to bylo 2 211 osob, tzn. o téměř 30 % více.

Graf 2.5 Uchazeči o zaměstnání a pracovní místa v Plzeňském kraji (konec měsíce)

Zdroj: MPSV

Mezi uchazeči dominují obyvatelé ve věku 55 let a více.

Věková struktura uchazečů v sobě odrážejí nejen demografické složení populace skrze početní sílu jednotlivých generací, ale mimo jiné i věkové preference na pracovním trhu. Obecně je možné vidět zejména zvyšující se počty uchazečů v přímé souvislosti se zvyšujícím se věkem. Z hlediska věkové struktury uchazečů o zaměstnání tak nejpočetnější skupinu v kraji tvořily osoby starší 55 let (24,2 %), kteří často na pracovním trhu naráží na odmítnutí od potenciálních

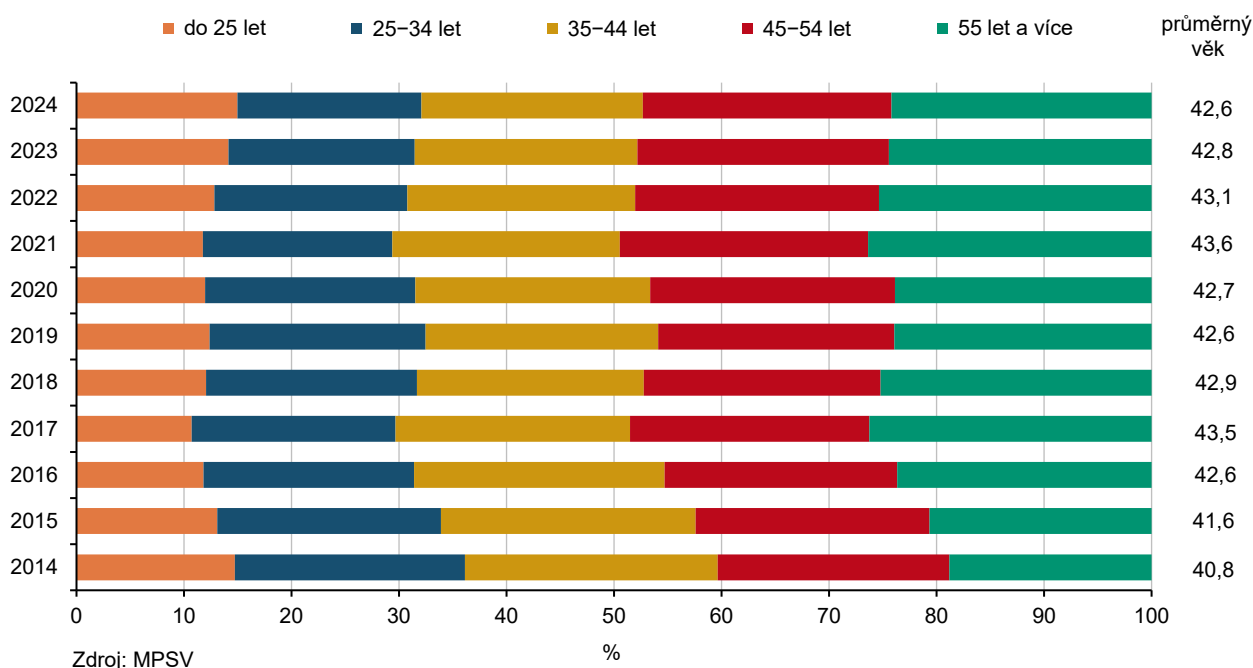

zaměstnavatelů právě z důvodu věku. Druhou nejpočetnější kategorií jsou uchazeči ve věku 45–54 let (23,1 %). Naopak nejméně zastoupenou skupinou jsou nejmladší uchazeči do 19 let, kteří tvořili pouze 5,6 % všech uchazečů v kraji. S rostoucím počtem uchazečů o zaměstnání ve sledovaném období od roku 2019 byl zaznamenán nárůst napříč všemi věkovými kategoriemi. K největšímu navýšení došlo však právě v rámci nejméně početné nejmladší věkové skupiny do 19 let, kde se počet do roku 2024 zdvojnásobil.

Největší podíl nezaměstnaných uchazečů byl v roce 2024 v kraji evidován v kategorii se středoškolským vzděláním bez maturity.

Vzdělanostní složení uchazečů o zaměstnání je zejména odrazem úrovně vzdělanosti v regionu, v pozadí však stojí nároky a potřeby místního pracovního trhu, ale také chování jednotlivých vzdělanostních skupin a jejich schopnost se na trhu práce prosadit. Například vysokoškolsky vzdělaní absolventi jsou v hledání práce často aktivnější a jsou schopni nalézt si ji sami bez evidence na úřadu práce, i přes veškerou snahu si humanitně zaměřený vysokoškolák hledá těžko zaměstnání v průmyslovém regionu, kde se lépe prosadí technické obory. Z pohledu vzdělanostní struktury byl největší podíl nezaměstnaných uchazečů v roce 2024 v Plzeňském kraji evidován v kategorii se středoškolským vzděláním bez maturity, a to 36,0 %. Zároveň v rámci této skupiny došlo k nejméně výraznému navýšení (o 29,4 %) ve sledovaném období od roku 2019. Naopak nejvíce se navýšily počty uchazečů v kategorii se základním vzděláním a bez vzdělání (o více než 55 %), zároveň byla tato skupina druhou nejpočetnější (32,1 %) v rámci všech uchazečů. V Plzeňském kraji bylo v roce 2024 mapováno 1 066 vysokoškolsky vzdělaných uchazečů o zaměstnání.

Graf 2.6 Uchazeči o zaměstnání podle věkových skupin v Plzeňském kraji (k 31. 12.)

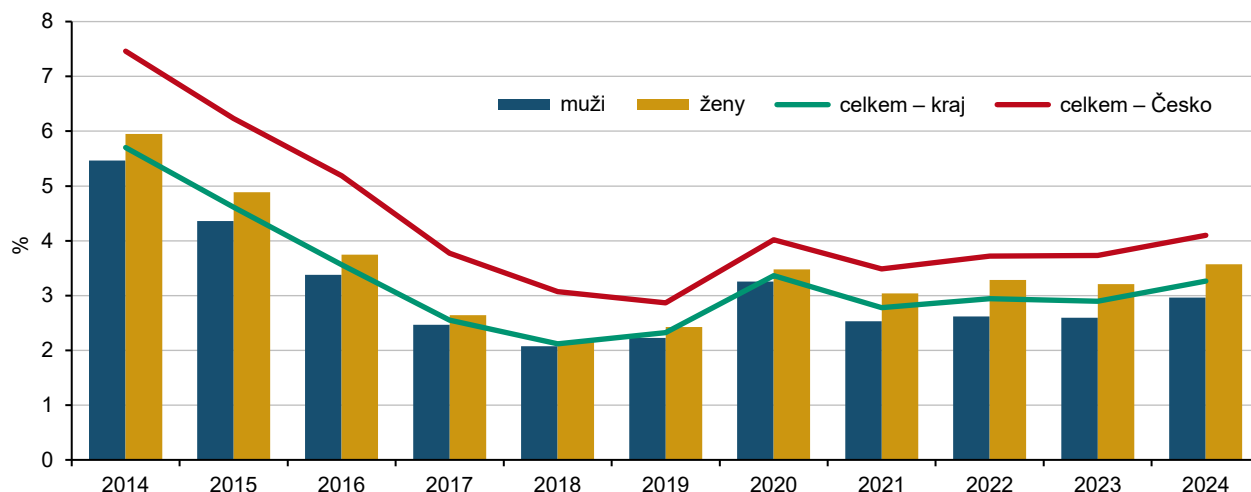

Podíl dlouhodobě nezaměstnaných je v Plzeňském kraji čtvrtý nejvyšší v republice.

Nejproblematictější typem nezaměstnanosti je tzv. **dlouhodobá**, která je delší než jeden rok. V této kategorii bylo k 31. 12. 2024 v kraji evidováno 3 612 uchazečů (26,0 %). K nejvíce zastoupeným se však řadí uchazeči, kteří se v evidenci úřadu práce nachází méně než 3 měsíce (4 846, tj. téměř 35 %). Z celkového počtu uchazečů mělo nárok na podporu v nezaměstnanosti 33,8 % (4 695 osob), která v průměru měsíčně dosahovala výše 11 699 Kč, což je po Praze a Středočeském kraji třetí nejvyšší hodnota. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných, který je definován

jako podíl nezaměstnaných v evidenci úřadu práce 12 měsíců a déle na počtu obyvatel ve věku 15–64 let, dosáhl k 31. 12. 2024 hodnoty 0,92 %. Meziročně se mírně zvýšil o 0,14 p. b. V mezikrajském srovnání to znamená pro Plzeňský kraj čtvrtou nejnižší hodnotu podílu dlouhodobě nezaměstnaných po Pardubickém (0,85 %), Jihočeském (0,88 %) kraji a Hl. městě Praze (0,89 %). Zároveň je hodnota evidovaná v kraji výrazně nižší, než je republikový průměr (1,37 %).

Graf 2.7 Podíl nezaměstnaných osob¹⁾ v Plzeňském kraji (k 31. 12.)

¹⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku
Zdroj: MPSV

V rámci republiky byl podíl nezaměstnaných osob v Plzeňském regionu druhý nejnižší.

V Plzeňském kraji bylo k 31. 12. 2024 dosaženo hodnoty **podílu nezaměstnaných osob 3,26 %**, která byla druhou nejnižší v rámci krajů Česka (republikový průměr 4,10 %). Nejnižší podíl byl zaznamenán v Hl. městě Praze (2,80 %), nejvyšší naopak v Ústeckém kraji (6,21 %). Zároveň se jedná o nejvyšší hodnotu zjištěnou v kraji od dubna 2021. Meziročně se hodnota podílu zvýšila o 0,37 p. b. a od konce předcházejícího měsíce listopadu o 0,26 p. b. Tento nárůst je typickým pro začínající období zimy, kdy končí sezónní práce například ve stavebnictví, zemědělství nebo cestovním ruchu. Právě v této souvislosti kolísají v průběhu roku hodnoty podílu zejména u mužů, kteří jsou na pracovní příležitosti v těchto odvětvích navázáni. Z hlediska pohlaví tak byl k 31. 12. 2024 zřejmý nárůst podílu nezaměstnaných mužů meziměsíčně o 0,37 p. b. na rozdíl od žen, kde se hodnota zvýšila jen o 0,15 p. b. Z hodnot jednotlivých měsíců je zřejmé, že vývoj nezaměstnanosti v kraji byl ve srovnání s rokem 2023 méně příznivý. Hodnota podílu nezaměstnaných osob se v průběhu roku pohybovala nejčastěji kolem hraničních 3 %, výjimkou bylo pouze období začínajících letních prací, a to konkrétně měsíc květen a červen, kdy byl podíl nižší.

Na 1 pracovní místo připadalo v Plzeňském kraji 0,9 uchazeče, což byla v regionálním srovnání třetí nejnižší hodnota.

Úřady práce uchazečům k 31. 12. 2024 nabízely 15 757 **pracovních míst**, což bylo o 1 817 míst méně než na konci předcházejícího měsíce. Ve srovnání se stejným obdobím roku 2023 byl pokles dokonce více než pětinný (o 4 629 pracovních míst). Tato skutečnost předznamenávala výrazně vyšší **počet uchazečů na 1 pracovní místo v evidenci úřadu práce**, který dosáhl hodnoty 0,9, což je o 0,3 více než koncem roku 2023 a o 0,1 více ve srovnání s koncem předchozího měsíce. Jedná se také o nejvyšší hodnotu mapovanou v Plzeňském kraji od dubna 2017. V regionálním srovnání byla tato hodnota i přes nárůst třetí nejnižší po Praze a Středočeském kraji. V meziokresním srovnání v rámci Plzeňského regionu nejnižší

počet uchazečů na 1 pracovní místo připadl na okres Plzeň-jih (0,6). Na Tachovsku bylo po okresu Plzeň-město (5,7 tis.) lokalizováno nejvíce pracovních míst, a to 2,5 tis., tj. 15,8 % ze všech pracovních míst v kraji. Naopak relativně nejvyšší počet uchazečů na 1 pracovní místo zaznamenal okres Klatovy (1,9).

Příjmy a životní podmínky domácností

Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele dosáhl v roce 2023 hodnoty 359,6 tis. Kč.

Čistý disponibilní důchod domácností¹⁷ (dále jen ČDDD) poskytuje základní informaci o regionálních rozdílech v životním stylu a zachycuje úroveň materiálního bohatství obyvatel. Představuje částku, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu, na úspory ve formě finančních aktiv a na akumulaci hmotných a nehmotných aktiv. ČDDD v Plzeňském kraji trvale roste, a to nejvýrazněji od roku 2016, kdy došlo ke zmírnění vlivu ekonomické recese, která se v rámci tohoto ukazatele projevila stagnací od krizového roku 2008. V roce 2023 dosáhl hodnoty 219,4 mld. Kč a meziročně tak vzrostl o 8,6 %. Stejný meziroční nárůst ČDDD byl i v Ústeckém kraji a Kraji Vysočina, vyšší meziroční nárůst čistého disponibilního důchodu měly v republice už jen domácnosti v Karlovarském (9,5 %) a Zlínském (8,8 %) kraji. Na republikovém ČDDD se kraj podílel 5,4 %. Stejně tak v rámci relativního ukazatele ČDDD na 1 obyvatele byl patrný rostoucí trend. Plzeňský kraj zaujímal s hodnotou 359,6 tis. Kč v roce 2023 mezi kraji šesté nejvyšší místo za Prahou, Středočeským krajem, Krajem Vysočina, Jihomoravským a Královéhradeckým krajem. Přesto byl ve srovnání s republikovým průměrem (374,4 tis. Kč), který je ovlivněn vysokým důchodem obyvatel v Praze (462,5 tis. Kč), ČDDD na 1 obyvatele v Plzeňském regionu o 14 748 Kč nižší.

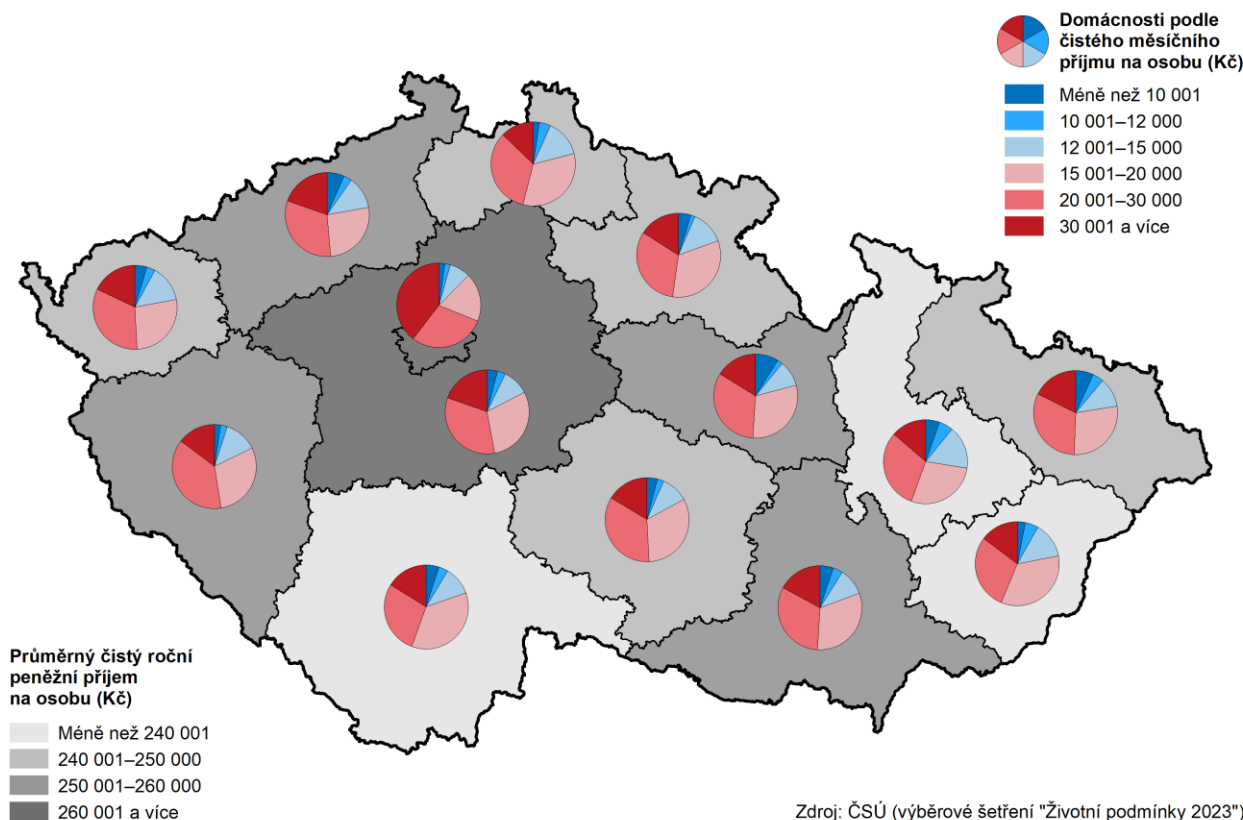
Čistý peněžní příjem na osobu meziročně nominálně vzrostl, jeho reálná hodnota díky inflaci však vzrostla jen mírně.

Životní podmínky domácností se odvíjejí zásadně od výše příjmů. Podle výsledků výběrového šetření Příjmy a životní podmínky domácností 2024¹⁸ činily **hrubé peněžní příjmy** na jednoho člena domácnosti v Plzeňském kraji 323,9 tis. Kč, což je o 12,7 % více než v roce 2022. Největším zdrojem je hlavní zaměstnání (59,4 %), dále se na této hodnotě podílí z 22,6 % příjmy sociální tvořené především důchody. Zbývající část dotváří příjmy z podnikání (14,9 %) a ostatní příjmy. Hrubé peněžní příjmy jsou však zatíženy povinnými platbami zdravotního a sociálního pojištění a daní z příjmu, které v souhrnu v roce 2023 snížily jejich hodnotu o více než 13 % (tj. o 42,5 tis. Kč). Po odečtení těchto plateb dosáhl ročně **čistý peněžní příjem** na osobu v plzeňské domácnosti hodnoty 281,8 tis. Kč, což je o 12,1 % (tj. o 30,4 tis. Kč) více než v roce 2022. Představuje tak druhý nejvýraznější meziroční nárůst po Jihomoravském kraji (o 12,2 %, tj. o 30,9 tis. Kč). Mapovaná hodnota čistých peněžních příjmů v roce 2023 byla v Plzeňském kraji ve srovnání s ostatními regiony Česka třetí nejvyšší po Praze (350,0 tis. Kč) a Jihomoravském kraji (284,6 tis. Kč). Po zohlednění inflace, která v roce 2023 dosahovala průměrné hodnoty 10,7 %, však **reálně čisté příjmy** v kraji vzrostly pouze o 1,3 %. V rámci celého Česka se sice nominální hodnota meziročně navýšila o 7,2 %, tj. o 18,8 tis. Kč na hodnotu 278,7 tis. Kč, ale reálně došlo k poklesu o 3,1 %. Růst reálných příjmů tak byl patrný pouze u tří krajů, a to kromě Plzeňského ještě v kraji Jihomoravském (o 1,4 %) a Zlínském (o 0,1 %). Naopak výrazný pokles zaznamenala Praha (o 7,2 % méně) a Středočeský kraj (o 6,1 % méně).

¹⁷ Čistý disponibilní důchod domácností - ČDDD (makroekonomický agregát), který pro sektor domácností představuje běžný důchod po zdanění; data za rok 2023.

¹⁸ Příjmy domácností byly šetřeny za rok 2023.

Příjmy domácností v krajích v roce 2022

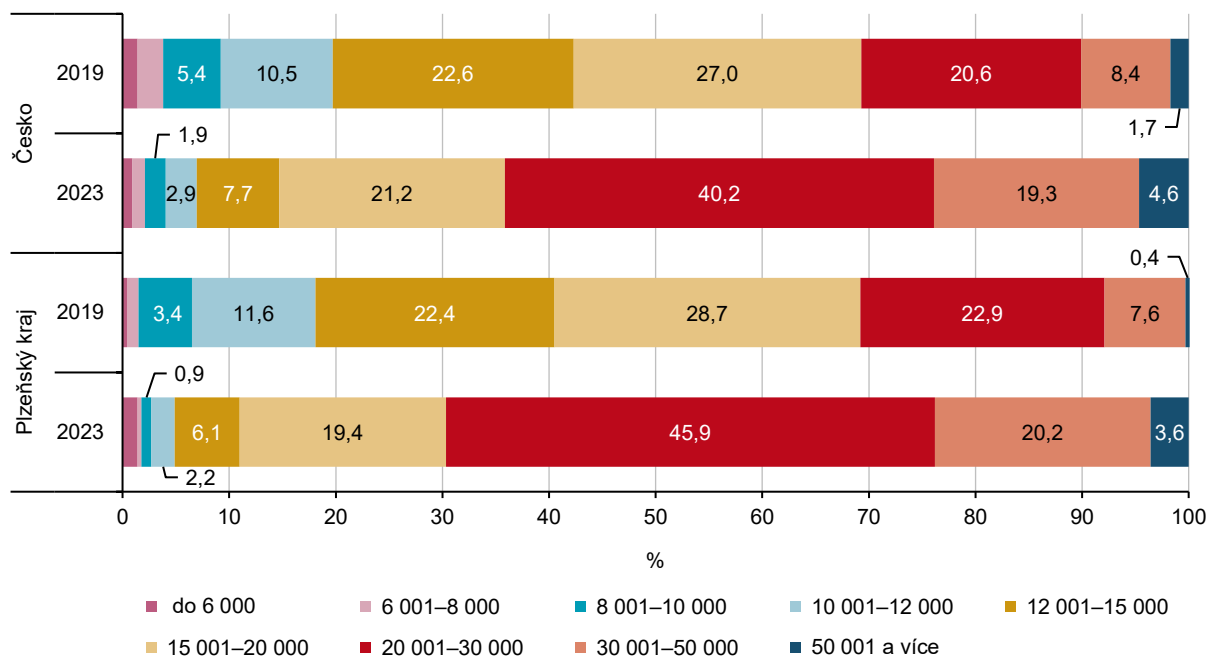
Nejvyšší podíl domácností pobíral průměrný čistý měsíční příjem na osobu v příjmové skupině 20–30 tis. Kč.

V průměru Česka se největší podíl domácností, a to více než 40 %, vyskytoval v rozhraní **čistého měsíčního příjmu na osobu** mezi 20 až 30 tis. Kč. Obdobně tomu bylo i v případě rozložení plzeňských domácností, kde dominuje stejná kategorie s 45,9 %, následována kategorií 30 až 50 tis. Kč s 20,2 % a skupinou 15 až 20 tis. Kč s 19,4 %. Nejméně zastoupenou byla kategorie s velmi nízkými příjmy mezi 6 až 8 tis. Kč měsíčně, kde se vyskytovalo pouze 0,4 % domácností v kraji. V průběhu času je zřejmá změna v rozložení domácností. Konkrétně v rozmezí sledovaných pěti let, tedy mezi lety 2019 a 2023, se situace vlivem růstu nominálních příjmů výrazně posunula, a to ve prospěch vyšších příjmových kategorií. K nejvýraznější změně došlo právě v nejčastěji se vyskytující skupině domácností s příjmy 20 až 30 tis. Kč, kde se podíl navýšil o 23,0 p. b., a v kategorii 30 až 50 tis. Kč o 12,6 p. b. Naopak o 16,3 p. b. ubylo domácností ve skupině s průměrným měsíčním příjmem mezi 12 až 15 tis. Kč a přes 9 p. b. klesl podíl i ve skupinách 10 až 12 tis. Kč a 15 až 20 tis. Kč.

Podle subjektivního názoru nejčastěji vycházely domácnosti v kraji s příjmem buď docela snadno nebo s menšími obtížemi.

Celkem 2,5 % plzeňských **domácností subjektivně vnímalo**, že vycházelo se svým čistým měsíčním příjmem s velkými obtížemi, přičemž podíl se mírně navyšoval už od šetření v roce 2022. Tento vývoj mimo jiné koresponduje právě s obdobím rostoucích spotřebitelských cen. Zároveň se jedná o druhé nejnížší procento mezi regiony Česka po Zlínském kraji, kde velké obtíže v souvislosti s příjmem pociťuje pouze 0,9 % domácností. Na druhou stranu však právě plzeňské domácnosti hodnotily skutečnost, že s příjmem vycházejí velmi snadno, jen v necelém jednom procentu případů. To je naopak úplně nejméně ve srovnání jednotlivých regionů Česka. Nejčastěji tak domácnosti podle jejich subjektivního názoru vycházely v našem kraji s příjmem docela snadno (38,5 %) nebo s menšími obtížemi (35,7 %).

Graf 2.8 Domácnosti podle čistého měsíčního příjmu na osobu (Kč)

Zdroj: výběrové šetření EU-SILC (Životní podmínky)

Více než pětina domácností v regionu si nemůže dovolit během roku týdenní dovolenou mimo domov.

Od příjmu se poté odvíjejí další možnosti, které z jeho dostatku či nedostatku domácnostem plynou. I to bylo otázkou subjektivního názoru zjišťovaného prostřednictvím výběrového šetření. Více než pětina domácností v Plzeňském kraji vyjádřila, že si během roku nemohou dovolit týdenní dovolenou mimo domov. Obdobně tomu bylo i v případě možnosti zaplatit neočekávaný výdaj ve výši 15 600 Kč. V průběhu let se zde ukazuje možný vliv covidové pandemie, kdy kolem roku 2020 domácnosti daleko negativněji vnímaly svoji schopnost zaplatit neočekávaný výdaj než možnost vzít všechny členy domácnosti na dovolenou, která byla v té době omezena plošnými restrikcemi. V následujících letech se situace mění a lidé s otevřenými možnostmi cestování daleko více pociťují, že si dovolenou nemohou dovolit. Tento stav se zároveň propojil s rostoucí inflací a domácnosti se tak od roku 2022, i přes zvyšující se příjmy, negativně vyjadřují k uskutečnění nadstandardních možností. K dalším otázkám na domácnosti se řadí i možnost dopřát si jíst obden maso, k čemuž se v Plzeňském kraji negativně vyjádřilo 12,4 %. Jednalo se tak o nejvyšší podíl v meziregionálním srovnání a zároveň téměř o dvojnásobnou hodnotu ve srovnání s průměrem Česka.

Náklady na bydlení v kraji představovaly v průměru 15 % z čistých peněžních příjmů.

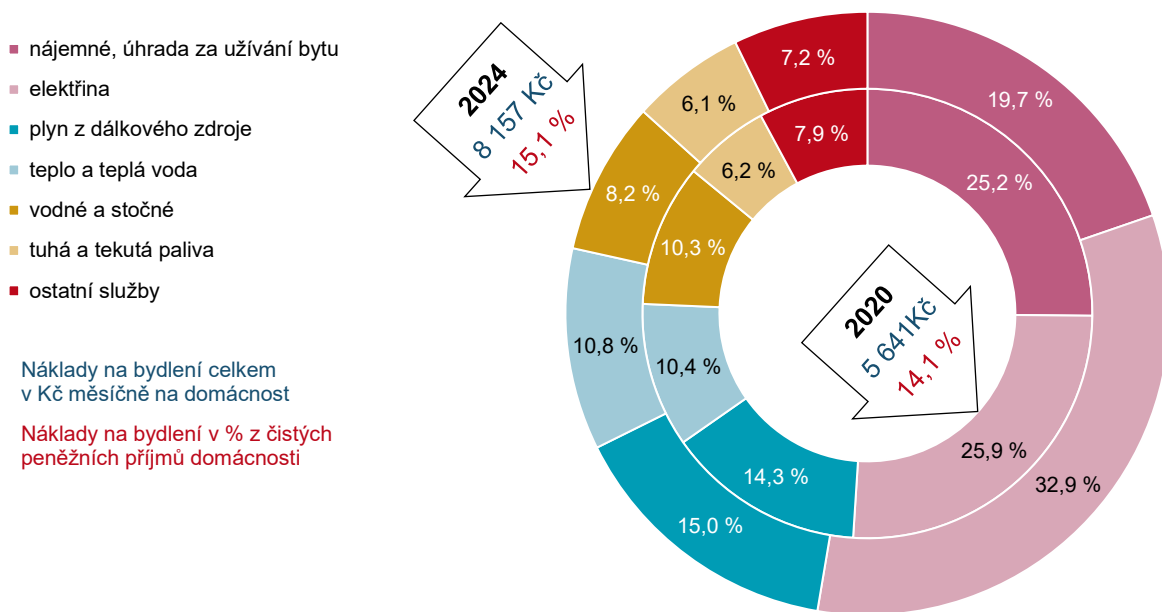
Spolu s rostoucími příjmy však rostly také výdaje domácností. Jejich podstatnou a stále rostoucí část tvoří **náklady na bydlení**, které v roce 2024 dosahovaly v průměru Česka 8 869 Kč měsíčně na domácnost, což představovalo 16,6 % z jejich čistých peněžních příjmů. V případě Plzeňského kraje se jednalo o pravidelné měsíční výdaje za bydlení ve výši 8 157 Kč, což v průměru činilo 15,1 % z jejich příjmů. Oproti předchozímu roku došlo k navýšení o 304 korun, tj. téměř o 4 %. Ve vztahu k rostoucím příjmům se podíl nákladů na bydlení v kraji meziročně mírně snížil o 1,2 p. b. Lze tedy konstatovat, že příjmy domácností rostly v našem kraji v průměru rychleji než výdaje za bydlení. Z dlouhodobější retrospektivy se náklady na bydlení za posledních pět let navýšily o 44,6 %, tedy o více než 2,5 tis. Kč měsíčně. Jedinou klesající položkou ve struktuře nákladů na bydlení byl v Plzeňském kraji nájem a úhrada za užívání bytu, a to o 2,7 %. Na celkových

nákladech na bydlení se tato položka podílela 19,7 %, což bylo ve srovnání se situací v roce 2020, kde tvořila více než čtvrtinu, výrazné snížení. Právě v roce 2020 byl ještě podíl za nájem (resp. úhradu za užívání bytu) a plateb za elektřinu téměř vyrovnaný. V následujících letech však v souvislosti s celosvětovým vývojem dostupnosti a cen energií rapidně vzrostly i náklady na elektřinu. Jejich podíl v roce 2024 představoval téměř třetinu z celkových nákladů na bydlení. Přímý vliv měl tento vývoj i na rostoucí ceny tepla a teplé vody, jejichž náklady se v kraji meziročně zvýšily relativně nejvýrazněji (o 8,4 %).

Více než pětina domácností v kraji vnímá náklady na bydlení jako velkou zátěž.

V rámci **subjektivního hodnocení** vnímaly domácnosti náklady na bydlení v průměru Česka z 20,6 % jako velkou zátěž. Domácnosti v Plzeňském kraji přitom hodnotily tyto náklady jako velkou zátěž jen v 18,7 % případů. Ve srovnání s rokem 2023, který byl ovlivněn extrémním navýšením nákladů ve spojitosti s růstem cen energií, se jedná o mírný pokles (o 0,8 p. b.). Pro 6,7 % plzeňských domácností nejsou náklady na bydlení žádnou zátěží, což je druhý nejnižší mapovaný podíl mezi regiony Česka po Zlínském kraji (5,1 %).

Graf 2.9 Struktura nákladů na bydlení v Plzeňském kraji v roce 2020 a 2024

Zdroj: výběrové šetření EU-SILC (Životní podmínky)

Nejvíce domácností v kraji žije v bytě ve vlastním domě.

V rámci hodnocení životní úrovně a výdajů domácností, které vynakládají v souvislosti s bydlením, je potřeba si přiblížit **charakteristiky bydlení**, které zásadně ovlivňují jejich výši i strukturu. Plzeňský kraj je regionem, kde domácnosti v téměř vyrovnaném poměru obývají jak rodinné domy (46,1 %) tak bytové domy (53,2 %). Ve vlastním rodinném domě bydlelo na základě dat z výběrového šetření 42,9 % domácností a téměř třetina v bytě v osobním vlastnictví (31,7 %), což byla zároveň druhá nejvyšší hodnota po Praze (43,0 %). V pronájmu poté žilo v kraji 18,1 % domácností a téměř 6 % domácností u příbuzných či známých. K vytápění domácnosti převážně využívaly dálkové topení (42,9 %), vlastní topení na plyn (24,7 %) nebo na tuhá paliva (18,7 %). Prostřednictvím nich tak nejčastěji domácnosti v kraji vytápěly tři obytné místnosti (35,3 %), potažmo obytnou plochu

60–80 m² (takovou výměru bytů má 36,4 % domácností). Z hlediska vybavenosti již více než 85 % plzeňských domácností disponovalo v roce 2024 osobním počítačem, notebookem a přístupem k internetu. Osobní auto mělo k dispozici 76,9 % domácností. Za předmět, který by si domácnosti chtěly pořídit, ale nemohou si ho dovolit z finančních důvodů, uvedlo nejvíce domácností (5,2 % z nich) sušičku na prádlo.

Mzdy

Výše průměrné hrubé měsíční mzdy v Plzeňském kraji byla v mezikrajském srovnání čtvrtá nejvyšší.

V roce 2024 dosáhla podle předběžných výsledků **průměrná hrubá měsíční mzda** zaměstnance přepočteného na plnou pracovní dobu podle místa pracoviště výše 43 123 Kč, což znamenalo meziroční nárůst o 2 616 Kč, tj. o 6,5 %. V porovnání s průměrnou mzdou v Česku (45 899 Kč) byla průměrná mzda v Plzeňském regionu o 2 776 Kč nižší, region se tak v mezikrajském srovnání umístil na čtvrtém místě. Nejvyšší průměrné hrubé měsíční mzdy bylo dosaženo v Hl. městě Praze (58 149 Kč), naopak nejnižší v Karlovarském kraji (39 636 Kč). Variační rozpětí hrubé měsíční mzdy mezi kraji v roce 2024 tak představovalo 18 513 Kč a jeho hodnota se od roku 2016 neustále zvyšuje. Tento vývoj poukazuje na prohlubující se variabilitu mezd díky rychleji rostoucí extrémní hodnotě mapované v Hl. městě Praze, kde se mzdy navyšují rychleji na rozdíl od ostatních regionů. Sledovaná hrubá měsíční mzda byla zjištěna z podnikového výkaznictví, kde představuje podíl mezd bez ostatních osobních nákladů připadajících na jednoho zaměstnance evidenčního počtu za měsíc. Z vývoje reálných mezd, které nominální hodnotu očišťují od vlivu inflace, tedy změny životních nákladů, je patrný výrazný pokles v roce 2022. Přestože nominální hodnota mezd v Plzeňském kraji ve druhém čtvrtletí 2022 mírně narostla (o 0,4 %), je zde patrný nejvýraznější pokles mzdy reálné o 13,3 % ve srovnání s druhým čtvrtletím roku 2021. Od tohoto období a následně v průběhu let 2023 a 2024 docházelo ale v souvislosti s klesající inflací, tedy s nižším zdražováním spotřebitelských cen v kraji, nejen k růstu nominálních, ale i ke zmírnění poklesu reálných mezd, a tedy i kupní síly obyvatel.

Nejvyšší průměrná hrubá měsíční mzda byla dosažena v odvětví informační a komunikační činnosti.

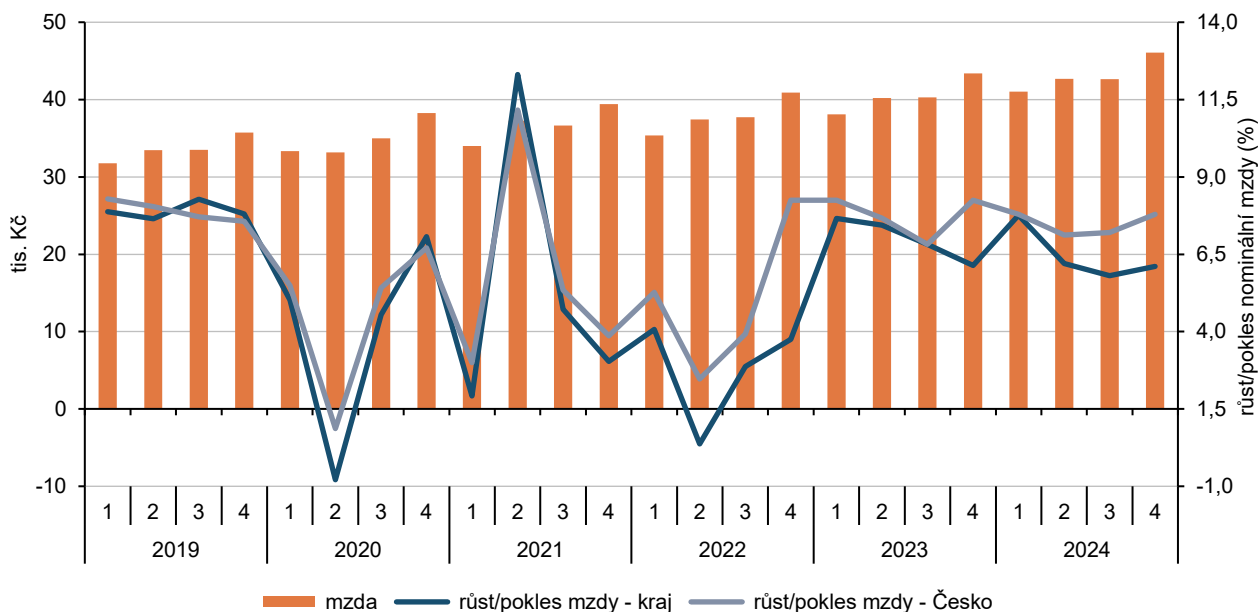
V roce 2023 byla v Plzeňském kraji dosažena nejvyšší **průměrná hrubá měsíční mzda podle CZ-NACE** v odvětví informační a komunikační činnosti (60 499 Kč), přičemž v tomto odvětví došlo i k výraznému absolutnímu nárůstu o 3 246 Kč. Nejvýrazněji se meziročně zvýšila průměrná hrubá měsíční mzda v odvětví profesní, vědecké a technické činnosti, kde došlo k nárůstu o 12,0 %, tj. o 4 977 Kč. Naopak nejnižší mzda (22 847 Kč) byla evidována v odvětví ubytování, stravování a pohostinství. Meziročně došlo k poklesu mzdy jen u jednoho odvětví (činnosti v oblasti nemovitostí), a to o 0,5 %, což představuje snížení o 175 Kč. V rámci celého Česka byla v roce 2023 také nejvyšší průměrná hrubá měsíční mzda v odvětví informační a komunikační činnosti (76 416 Kč) a nejnižší mzda v odvětví ubytování, stravování a pohostinství (24 504 Kč). V porovnání s Plzeňským krajem byla průměrná hrubá měsíční mzda za republiku v odvětví informační a komunikační činnosti vyšší o 15 917 Kč, tato hodnota je ovlivněna zejména extrémní hodnotou Hl. města Prahy, kde obdobné částky, jako je v roce 2023 mapováno v Plzeňském kraji, bylo dosaženo už v roce 2016. V roce 2023 dosáhla mzda v tomto odvětví v Hl. městě Praze už přes 89 tis. Kč měsíčně.

Mzdy získané na základě výběrového šetření MPSV a MF se odlišují od mezd získaných z podnikového výkaznictví.

Mzdy získané na základě výběrového **šetření Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva financí** se odlišují od mezd získaných z podnikového výkaznictví v tom, že jsou přímo sledovány mzdy jednotlivých zaměstnanců a nikoli celkové objemy na úrovni podniků či organizací. Průměrná mzda zaměstnance v daném roce

je vypočtena poměření s jeho placenou dobou, tedy počtem měsíců, za které mzdu či náhradu mzdy skutečně pobíral, a je odečtena doba nemocí a dalších neplacených nepřítomností v práci pro daný rok. Výhoda takto sledované mzdy spočívá v tom, že umožňuje porovnávat mzdovou úroveň získanou na různých pracovních místech při přesně zjištěném objemu placené doby. V časové řadě je takto získaná mzda porovnatelná od roku 2011, kdy jsou sledováni i zaměstnanci z podniků s méně než 10 zaměstnanci a také zaměstnanci neziskových institucí a podnikatelů fyzických osob. Výsledky před rokem 2011 nebyly přepočtené, a proto nejsou srovnatelné.

Graf 2.10 Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy¹⁾ na přepočtené počty zaměstnanců v Plzeňském kraji

¹⁾ podle místa pracoviště; za osoby přepočtené na plně zaměstnané; v roce 2024 předběžné údaje

Ženy měly v kraji v porovnání s muži nižší mzdu o 16,4 %.

V roce 2024 činila průměrná hrubá měsíční mzda (získaná z výběrového šetření ministerstev) v Plzeňském kraji 47 141 Kč a meziročně vzrostla o 6,9 %. Průměrná hrubá měsíční mzda dosáhla u mužů 50 951 Kč a u žen 42 557 Kč. Ženy tak měly v průměru o 8 374 Kč nižší průměrnou hrubou měsíční mzdu než muži, tj. o 16,4 %.

Variační rozpětí průměrné hrubé měsíční mzdy mezi kraji činilo 25 585 Kč.

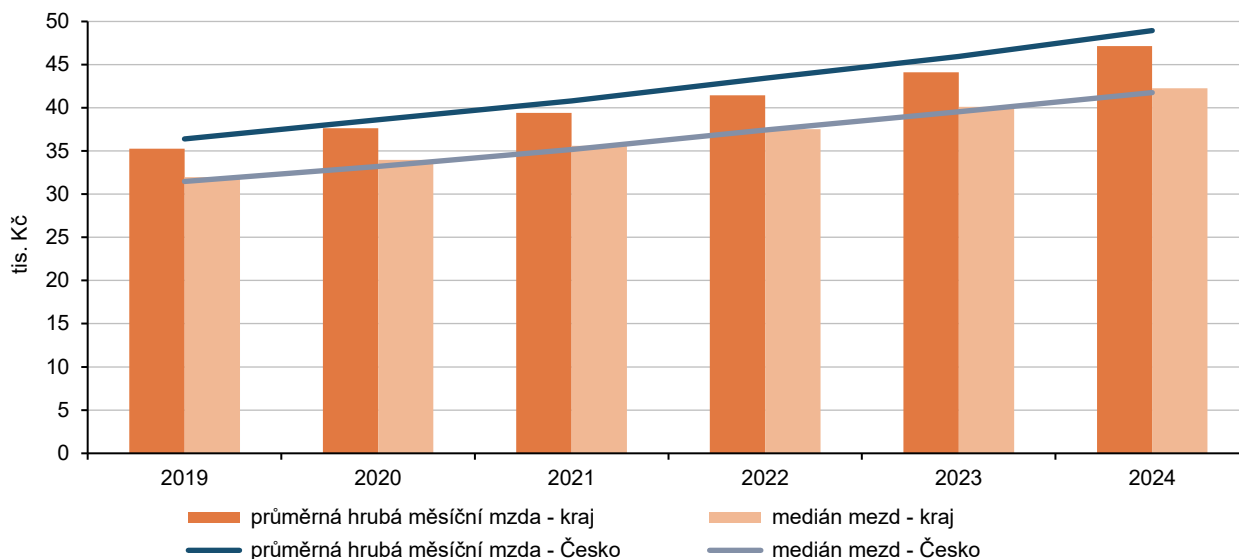
Nejvyšší průměrná hrubá měsíční mzda dosažená v Hl. městě Praze činila dle šetření ministerstev 69 199 Kč a nejnižší v Karlovarském kraji 43 614 Kč. **Variační rozpětí hrubé měsíční mzdy mezi kraji** tak představovalo v tomto případě 25 585 Kč.

Medián mezd se v kraji meziročně mírně zvýšil, také hodnota rozdílu mezi pohlavími byla vyšší.

Rozdíly mezi úrovní jednotlivých hrubých měsíčních mezd daleko přesněji vystihuje **medián**, který představuje mzdu zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení, tedy běžnou mzdovou úroveň, která na rozdíl od průměru je nižší, protože není ovlivněna směrem vzhůru vysokými příjmy méně početné skupiny pracujících. V roce 2024 dosáhl medián mezd v Plzeňském kraji 42 249 Kč a meziročně se zvýšil o 5,4 %. V časové řadě 2014–2024 se pak zvýšil o 82,3 %. V rámci mzdového mediánu je možné sledovat variabilitu ve mzdách napříč jednotlivými pohlavími. Z hlediska vývoje mediánu mezd v časové řadě od roku 2014 je zřejmé kolísání a mírné prohlubování genderové mzdové propasti až do roku 2016, kdy bylo dosaženo nejvyšší hodnoty. Konkrétně ženy v tomto roce vydělávaly v regionu o 17,7 % méně než muži. Rozdíl se však zásadně liší napříč odvětvími, regiony či vzdělanostními

skupinami. Od roku 2022 hodnoty rozdílu v kraji znovu mírně narostly (na 13,1 %), v roce 2023 činila hodnota rozdílu 12,4 %, na úrovni Česka pak 13,2 %. V roce 2024 byla hodnota mediánu mezd u mužů 45 331 Kč a u žen 39 003 Kč, což je o 6 328 Kč méně. Hodnota rozdílu tak dosáhla 14,0 %, na republikové úrovni 13,6 %.

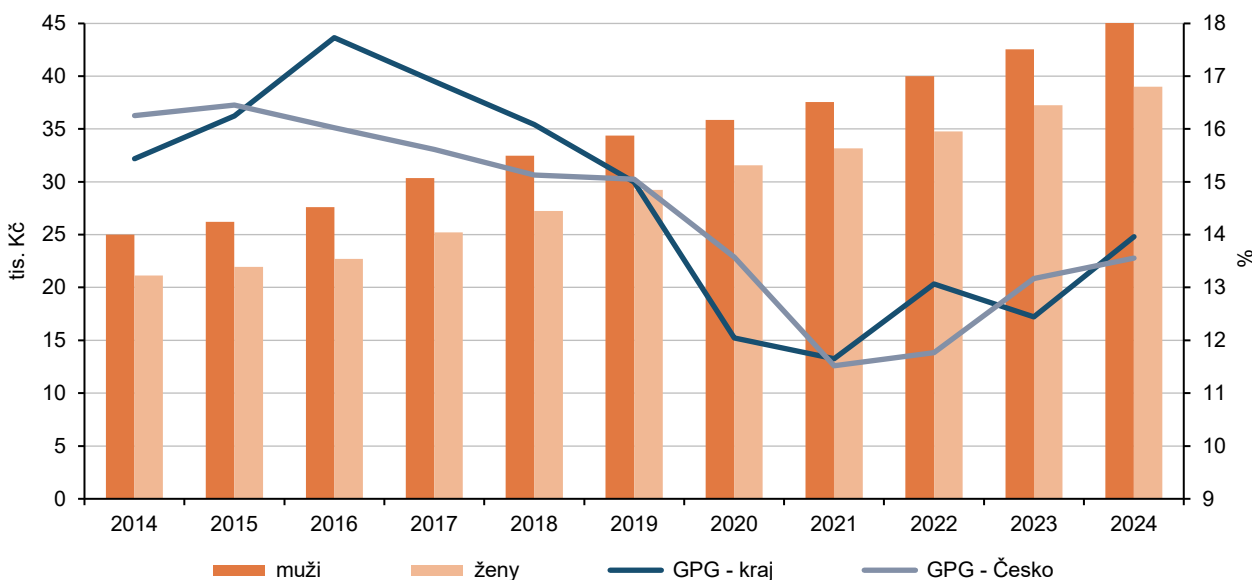
Graf 2.11 Průměrná hrubá měsíční mzda a medián mezd v Plzeňském kraji a Česku

Procentuální rozdíl mezi průměrnou mzdou a mediánem dosáhl v roce 2024 v Plzeňském kraji hodnoty 10,4 %.

Zajímavým ukazatelem je také **procentuální rozdíl mezi průměrnou mzdou a mediánem mezd**. V Plzeňském kraji tento rozdíl dosáhl v roce 2024 hodnoty 10,4 %, což je šestá nejnižší hodnota v mezikrajském porovnání. Meziročně došlo v regionu k navýšení tohoto rozdílu u 1,3 p. b. Na celorepublikové úrovni je mapován meziroční nárůst (na hodnotu 14,7 %), který je dán zejména rostoucím rozdílem v Hl. městě Praze (19,7 %) a Středočeském kraji (13,3 %).

Graf 2.12 Medián mezd podle pohlaví a GPG¹⁾ v Plzeňském kraji

¹⁾ GPG - gender pay gap - relativní rozdíl mediánu mzdy mužů a žen (vztažený k mediánu mzdy mužů)

Úplné náklady práce

Náklady práce na zaměstnance v Plzeňském kraji byly o 3 268 Kč nižší, než je průměr v Česku.

Náklady práce představují celkové náklady zaměstnavatele, které musí vynaložit na své zaměstnance. Skládají se z přímých a nepřímých nákladů. Přímé náklady zahrnují mzdy a platy za vykonanou práci a náhrady mezd a platů. Mezi nepřímé se řadí náklady spojené se zabezpečením sociálních potřeb zaměstnanců. V roce 2023 představovaly měsíční náklady práce na jednoho zaměstnance v Plzeňském kraji 56 183 Kč, což je o 3 728 Kč, tj. o 7,1 % více než v roce 2022. Největší část je tvořena přímými náklady, které představují 72,2 % (tj. 40 552 Kč) z celkových nákladů práce v kraji. Druhou nejvýraznější složku tvoří sociální náklady a výdaje. V Plzeňském kraji dosáhla tato část nepřímých nákladů, která zahrnuje mimo jiné zejména platbu zákonného pojistného, částky 14 648 Kč, což představuje meziroční navýšení o 6,4 %. Na celorepublikové úrovni se náklady práce pohybovaly v průměru na hodnotě 59 451 Kč. Nejvyšší náklady vykazovali zaměstnavatelé v Hl. městě Praze (69 392 Kč), nejmenší naopak v Karlovarském kraji (50 329 Kč).

Vzdělávání

Meziročně se počet dětí v mateřských školách snížil o 342.

Tak jako i v jiných sociálních a ekonomických oblastech zasahuje demografický vývoj i do vzdělávání. Fluktuace počtu žáků škol přímo koresponduje se silou jednotlivých ročníků, které v daný rok vstupují podle věku do různých úrovní vzdělávacího systému v rámci Česka. Ve školním roce 2024/25 navštěvovalo mateřské školy v Plzeňském kraji 19 154 dětí (šestá nejnižší hodnota mezi kraji), z nichž 51,7 % tvořili chlapci. Tyto děti navštěvovaly v Plzeňském kraji celkem 283 mateřských škol a na jednu třídu připadlo v průměru 20,8 dětí. Celkem se na jejich vzdělání v mateřských školách podílelo 1 861 osob (přepočtené na plně zaměstnané včetně ředitelů). V časové řadě 2014/15–2024/25 vzrostl v Plzeňském kraji počet mateřských školek o 11, počet tříd o 74, počet učitelů o 293,5, počet dětí ale klesl o 496. V rámci Česka měl nejvyšší počet dětí v mateřských školách Středočeský kraj (52 606), dále Praha (42 355) a Jihomoravský kraj (41 694). Nejméně dětí (8 266) navštěvovalo mateřskou školkou na Karlovarsku. Meziročně došlo u všech krajů k poklesu počtu žáků, v případě Plzeňského kraje o 1,8 %.

V základních školách se meziročně zvýšil počet žáků, učitelů, tříd i škol.

Ve školním roce 2024/25 došlo u počtu základních škol meziročně k mírnému nárůstu o 0,3 %. Na jednu třídu připadlo průměrně 20 žáků. Počet učitelů přepočtených na plně zaměstnané se meziročně zvýšil o 28,8. V tomto školním roce vyučovalo na základních školách 3 945 učitelů (v přepočtených osobách na plně zaměstnané včetně ředitelů, zástupců a výchovných poradců). I když mužů, kteří přicházejí učit na základní školy, od roku 2015/16 přibývá, učitelství je stále doménou žen. Ve školním roce 2024/25 bylo 598,4 mužů učitelů na ZŠ (tj. 15,2 %), zbylých 84,8 % pak tvořily ženy.

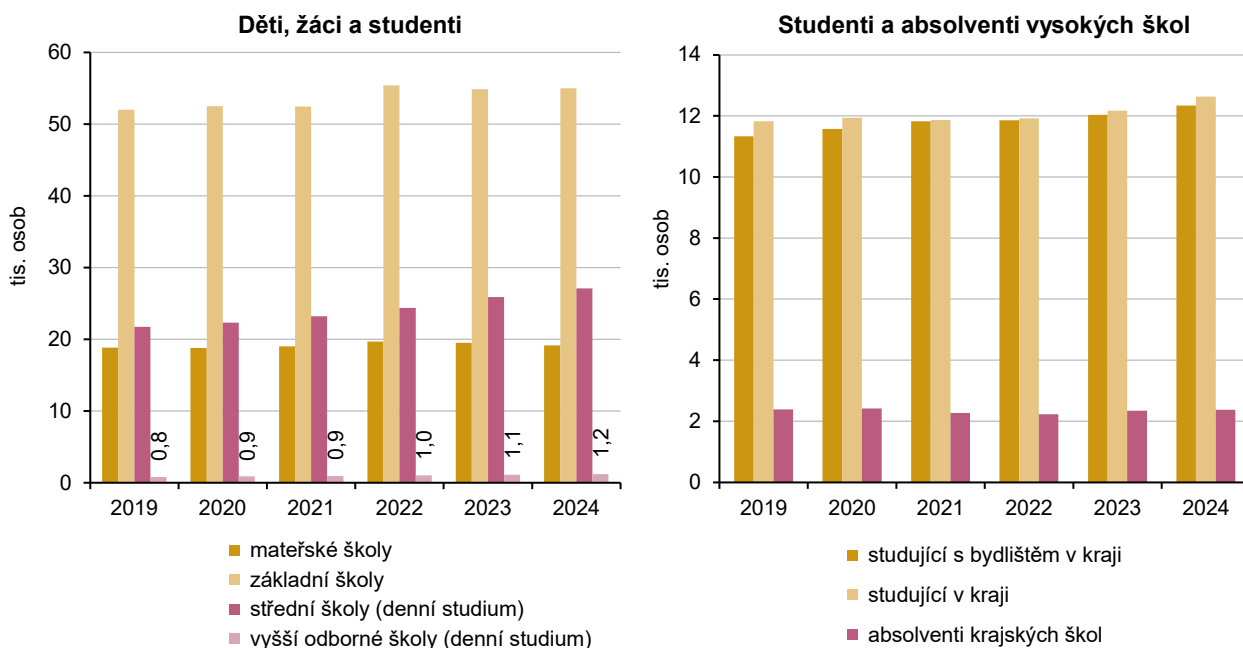
Na středních školách roste počet studentů i učitelů, a to i učitelů - mužů.

V Plzeňském kraji studovalo ve školním roce 2024/25 na 56 středních školách 27 850 žáků, z toho žáci denního studia tvořili 96,6 %. Největší zájem měli žáci o studium na středních odborných školách s maturitou, kde jich studovalo 13 563. Na gymnáziích (střední všeobecné školy) jich studovalo 6 669, střední učňovské školy s výučním listem navštěvovalo 6 195 osob a nástavbové studium jen 912 žáků. V tomto školním roce pracovalo na středních školách v regionu 2 384 učitelů (v přepočtených osobách na plně zaměstnané), z toho ženy tvořily 60,6 % a mužů pedagogů vyučujících na středních školách bylo 940. Mužů, kteří přicházejí vyučovat na střední školy, v posledních letech přibývá. Od školního roku 2019/20 se jejich počet zvýšil o více než pětinu. Na středních školách (denní studium) se počty studentů do roku 2015/16 snižovaly. Po následné stagnaci dochází od školního roku 2018/19 k růstu. V roce 2024/25 studovalo denně na středních školách

26 894 studentů. Meziročně jejich počet narostl o 1 214. V kraji mají možnost děti studovat také na konzervatoři, kde vyučuje 58 učitelů. Ve školním roce 2024/2025 zde studovalo celkem 227 studentů a jejich počet byl v posledních deseti letech obdobný.

Graf 2.13 Děti, žáci, studenti a absolventi škol v Plzeňském kraji

Počty vysokoškolských studentů po výrazném poklesu do roku 2019 opět narůstají.

V Plzeňském kraji počty studentů **vysokých škol** v průběhu let 2012–2019 klesaly. Hlavní příčinou úbytku byla skutečnost, že se do věku nástupu na vysokou školu dostává slabší generace porevolučních dětí, která je důsledkem nízké porodnosti v souvislosti se společenskými změnami po roce 1989. Konkrétně počet obyvatel ve sledovaném období ve věkové kategorii 20–24 let klesl téměř o čtvrtinu. Od roku 2020 však počty studentů znovu mírně narůstají, neboť se do vysokoškolského věku postupně dostávají děti silných ročníků rodičů z baby boomu v 70. letech. V roce 2024 studovalo vysokou školu 12 531 studentů s trvalým bydlištěm v regionu a jejich počet se meziročně zvýšil o 2,7 % (tj. o 326 studentů). V kraji bylo evidováno 2 631 absolventů, z nichž 98,9 % mělo státní občanství ČR. Počet vysokoškolských studentů s místem výuky v Plzeňském kraji dosáhl v tomto roce 14 059 a meziročně tak mírně vzrostl (o 3,5 %). Vysokou školu s místem výuky v kraji absolvovalo 2 552 osob a jejich počet se meziročně zvýšil o 1,4 %. V Plzeňském kraji se mohou studenti vzdělávat na Západočeské univerzitě se sídlem v Plzni, která má celkem 9 fakult (aplikovaných věd, designu a umění Ladislava Sutnara, ekonomickou, elektrotechnickou, filozofickou, pedagogickou, právní, strojní a zdravotnických studií). Ostatní fakulty, které sídlí v Plzeňském kraji, patří pod vysoké školy, které zde však nemají sídlo (např. Lékařská fakulta Univerzity Karlovy nebo Metropolitní univerzita Praha).

Zdraví

Počty samostatných ordinací v kraji v posledních letech klesají.

Lékaři působili v roce 2024 v Plzeňském kraji ve 243 **samostatných ordinacích** praktických lékařů pro dospělé, v 89 pro děti a dorost, v 287 ordinacích stomatologů a 66 ordinacích gynekologů. Od roku 2017 počet samostatných ordinací celkově

ubývá, v případě praktických lékařů pro dospělé o 1 ordinaci, pro děti a dorost o 8 a v případě stomatologů dokonce o 41. Jen počet ordinací gynekologů je stálý.

Na 1 lékaře vycházelo v průměru 213 obyvatel kraje v roce 2024.

V roce 2024 působilo v Plzeňském kraji 2 869 **lékařů**, meziročně o 8 více, od roku 2019 o 128 více. Na 1 000 obyvatel středního stavu připadalo 4,7 lékařů, což je v kraji dlouhodobý průměr. Výjimkou byl jen rok 2021, kdy se počet lékařů zvýšil na 4,9. V roce 2024 vycházelo na 1 lékaře v průměru 213 obyvatel, tedy šestá nejnižší hodnota mezi kraji. Dostupnější jsou lékaři v Praze, v Olomouckém, Jihomoravském, Královéhradeckém a Moravskoslezském kraji.

V Plzeňském kraji připadalo v roce 2024 na 1 zubaře 1 437 obyvatel, což je čtvrtá nejnižší hodnota v republice.

V roce 2024 nám v kraji poskytovalo péči 426 **zubních lékařů**. Nejvíce jich ordinovalo v roce 2019, a to 447, od té doby jejich počet klesá. Na 1 000 obyvatel středního stavu připadalo v roce 2024 v Plzeňském kraji 0,7 zubaře a v opačném případě na 1 zubaře připadalo 1 437 obyvatel. Tato hodnota je v kraji z dlouhodobého pohledu nejvyšší a v posledním roce souvisí nárůst s vyšším počtem obyvatel žijících v kraji. V rámci ostatních regionů jsme patřili mezi 4 kraje s nejnižším počtem osob na 1 zubaře. Dostupnější zubní péči měli obyvatelé v Praze (825 obyvatel na 1 zubního lékaře), v Olomouckém (1 278) a Jihomoravském (1 314) kraji.

V roce 2024 připadalo v kraji na 1 000 obyvatel 4,4 lůžka v nemocnicích akutní péče.

V roce 2024 bylo v Plzeňském kraji 9 **nemocnic akutní péče**, tedy zdravotnických zařízení poskytující akutní lůžkovou péči, jejímž cílem je odvrácení zhoršení zdravotního stavu či snížení rizika vážného zhoršení. Tyto nemocnice měly k dispozici 2 710 lůžek a meziročně beze změny. Od roku 2019 se jedná o druhý největší počet, více jich bylo jen v roce 2022 (2 718 lůžek). Na 1 000 obyvatel středního stavu tak připadalo 4,4 lůžka, to je osmá nejvyšší hodnota mezi kraji. Nejvyšší podíl měla Praha (6,1), nejnižší naopak Středočeský kraj (2,8).

Po Královéhradeckém kraji jsme měli v roce 2024 druhou nejvyšší průměrnou ošetřovací dobu v nemocnicích akutní péče.

V nemocnicích akutní péče bylo v roce 2024 registrováno 92,9 tisíc případů **hospitalizací**, došlo tak k meziročnímu snížení o 1,5 tisíc. Do roku 2019 se jejich počet pohyboval nad hranicí 100 tisíc, poté případů hospitalizací ubylo na 88 tisíc. V přepočtu na 1 000 obyvatel středního stavu jsme dosáhli čtvrté nejnižší hodnoty (151,8 případů) a ve srovnání s rokem 2019 to bylo o 18,8 případů méně. Průměrná ošetřovací doba v nemocnicích akutní péče trvala v Plzeňském kraji v roce 2024 celkem 6,2 dne a oproti roku 2019 vzrostla o 0,1 dne. Tato doba je druhá nejvyšší mezi ostatními regiony, nejdéle pobývali v nemocnicích pacienti Královéhradeckého kraje (6,5 dne), nejkratší dobu zde strávili zase lidé z Karlovarského kraje (4,8 dne).

Státní sociální podpora

Počet příspěvků na bydlení v kraji se meziročně zvýšil o 11,5 %.

Systém **státní sociální podpory** je legislativně upraven předpisy o státní sociální službě. Zabezpečuje adresnou pomoc zejména rodinám s nezaopatřenými dětmi k překonání nepříznivých důsledků sociálních událostí, na jejichž řešení rodina vlastními silami a prostředky nestačí. Podle zákona o státní sociální podpoře se poskytují následující dávky: přídavek na dítě, rodičovský příspěvek, příspěvek na bydlení, porodné a pohřebné. Některé z nich (přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, porodné) se poskytují v závislosti na výši příjmu žadatele a společně posuzovaných osob. V roce 2024 bylo vyplaceno v Plzeňském kraji 440,0 tis. dávek státní podpory, toho 164,8 tis. na přídavek na dítě a byl to druhý nejnižší počet v mezikrajském porovnání po kraji Karlovarském (119,1 tis.). **Přídavek na dítě** je definován jako základní dlouhodobá dávka poskytovaná rodinám s dětmi na krytí nákladů spojených s jejich výchovou a výživou, pokud příjem rodiny nepřekročí

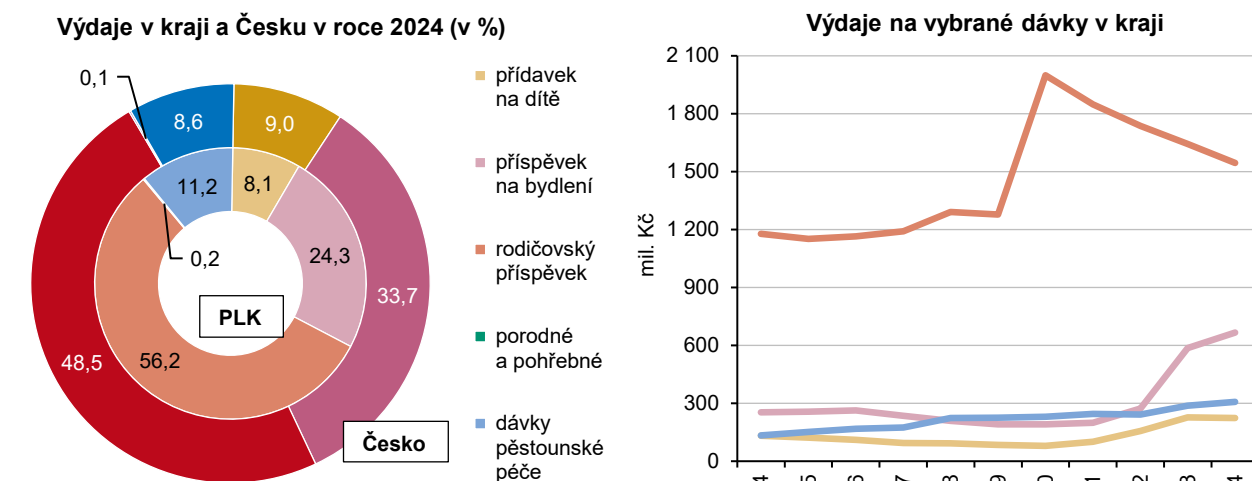

3,4násobek životního minima rodiny. Je dělen do tří kategorií podle věku nezaopatřeného dítěte a je ho možné čerpat do 18 let, v případě studia až do 26 let věku dítěte. Druhým nejčtenějším druhem dávky byl rodičovský příspěvek, v kraji jich bylo vyplaceno 159,7 tis. **Rodičovský příspěvek** je dávka pro rodiče, který celodenně pečuje o dítě do čtyř let věku, které je nejmladší v rodině. Počet vyplácených dávek státní sociální podpory celkem v posledních letech klesal až do roku 2019, od roku 2020 mírně narůstá. V roce 2023 došlo k výraznému meziročnímu navýšení (o 15,7 %), a to zejména kvůli rostoucímu počtu žádostí o **příspěvek na bydlení**. V rámci této kategorie činil meziroční nárůst 56,6 %, a to především vlivem nepříznivé ekonomické situace, kterou mimo jiné ve vztahu k bydlení zasáhlo zdražování energií. To se týkalo i přídavek na dítě, jejichž počet se meziročně zvýšil o 23,8 %. V roce 2024 bylo naopak vyplaceno méně dávek než v roce 2023. Nejvíce byl evidentní pokles u rodičovského příspěvku o 7,4 %, což může mimo jiné souviset se snižující se porodností, pouze příspěvek na bydlení meziročně vzrostl o 11,5 %.

Plzeňský kraj má třetí nejnižší objem dávek státní sociální podpory na bydlení mezi kraji v republice.

Ve vývoji výdajů na **sociální dávky** v posledních pěti letech je zřejmý zásadní nárůst v roce 2020. K tomuto navýšení došlo díky meziročnímu růstu částky příspěvku pro rodiče z 220 tis. Kč na 300 tis. Kč (u víceročtat na 450 tis. Kč), což se na celkovém objemu výdajů na rodičovský příspěvek projevilo zvýšením o 56,3 %. Následné mírné snížení celkových výdajů na dávky poté vystřídal nárůst mezi roky 2022 a 2023. V roce 2024 objem výdajů mírně poklesl na 2 440,7 mil. Kč, což je meziročně o 0,8 % méně. Vzrostly pouze žádosti o příspěvek na bydlení, v rámci této skupiny dávek to bylo o 13,8 % více žádostí. Zároveň se v tomto případě však stále jedná o třetí nejnižší hodnotu v mezikrajském porovnání po Kraji Vysočina a Karlovarském kraji. Z celkového objemu dávek státní podpory v Česku připadá na Plzeňský kraj čtvrtý nejnižší podíl (4,4 %). V mezikrajském srovnání má nejvyšší podíl výdajů na celorepublikovém objemu Moravskoslezský kraj (14,0 %), naopak nejnižší kraj Karlovarský (2,5 %).

Graf 2.14 Výdaje na dávky státní sociální podpory a péči o dítě v Plzeňském kraji a Česku¹⁾²⁾

¹⁾ vč. doplatek, přeplatek a vratek, podle místa trvalého bydliště příjemce

²⁾ bez zohlednění jednorázového příspěvku na dítě

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Z mezikrajského srovnání byla hodnota dávek státní sociální podpory v přepočtu na obyvatele v Plzeňském kraji nejnižší.

Výdaje na dávky státní sociální podpory v přepočtu na 1 obyvatele se v Plzeňském kraji meziročně mírně snížily o 0,2 %. V celorepublikovém srovnání byla zjištěná hodnota v kraji 4 495 Kč na 1 obyvatele nejnižší, zároveň se jedná o výrazně nižší hodnotu, než představoval celorepublikový průměr (5 530 Kč/obyv.). Nejvyšší hodnotu mají kraje s vysokou nezaměstnaností, a to kraj Moravskoslezský (7 322 Kč/obyv.) a Ústecký (6 847 Kč/obyv.).

Sociální služby, příspěvek na péči, držitelé průkazů osob se zdravotním postižením

Služby provozované formou celoročního pobytu tvořily třetinu služeb sociální péče.

V Plzeňském kraji se nacházelo k 31. 12. 2024 celkem 153 **zařízení sociálních služeb** s 5 092 lůžky. V příslušných sociálních zařízeních tvořily více než jednu třetinu služby provozované formou celoročního pobytu. Jedná se o domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem.

V Plzeňském kraji bylo provozováno 23 domovů pro seniory s kapacitou 1 516 lůžek.

Jednou z legislativně stanovených služeb sociální péče je pobytová služba s celoročním provozem v **domovech pro seniory**. Tato služba je určena zejména těm seniorům, jimž nelze zabezpečit pomoc v jejich přirozeném sociálním prostředí. V Plzeňském regionu bylo v roce 2024 provozováno 23 domovů pro seniory s kapacitou 1 516 lůžek pro své klienty. Z dlouhodobého pohledu má vývoj počtu lůžek proměnlivý charakter. Meziročně se počet lůžek v domovech pro seniory snížil a kapacita tak byla v kraji vůbec nejnižší od roku 2008. Od roku 2019 byl zaznamenán mírný meziroční nárůst lůžek jen v roce 2020. Průměr počtu lůžek na jedno zařízení dosahuje hodnoty 65,9 v kraji, což je méně než republikový průměr (67,9 lůžek).

Pro osoby s duševními poruchami je v kraji k dispozici 21 zařízení s kapacitou 1 788 lůžek.

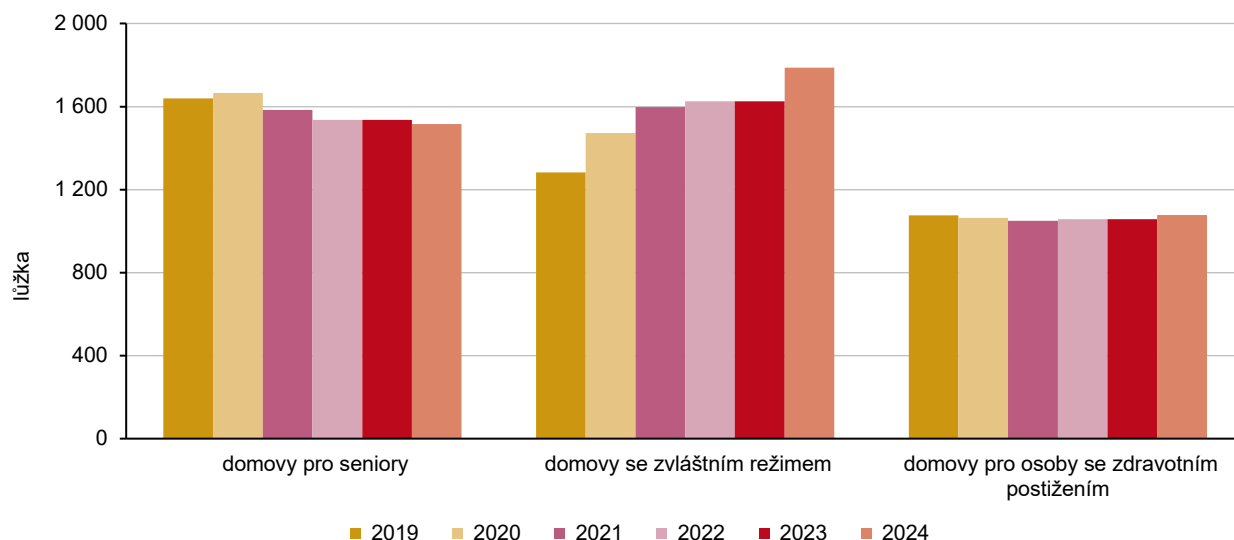
Další legislativně definovanou službou sociální péče je pobytová služba s celoročním provozem v **domovech se zvláštním režimem**, které poskytují služby osobám trpícím duševní nemocí, Alzheimerovou chorobou či jinou formou demence. V Plzeňském kraji se nachází těchto zařízení 21 s kapacitou 1 788 lůžek. Z retrospektivního pohledu je patrné, že od roku 2019 dochází k navyšování počtu i kapacity zařízení. Do roku 2024 vzrostla kapacita za pět let téměř o 40 %, což znamenalo o 505 lůžek víc. V regionu byl zaznamenán poměrně výrazný meziroční nárůst lůžek v roce 2024, který představoval 10,0 %. Průměrná kapacita lůžek v těchto zařízeních činí 85,1 lůžek, což je o 20,0 lůžek na jedno zařízení nad republikovým průměrem a zároveň nejvyšší hodnota ve srovnání s ostatním kraji.

Domovů pro osoby se zdravotním postižením funguje v kraji 12 s kapacitou 1 078 lůžek.

V zařízeních sociální péče je dále definována pobytová služba s celoročním provozem pro osoby se sníženou soběstačností vyžadující pravidelnou a komplexní péči, kterou jim nelze zajistit v jejich přirozeném sociálním prostředí, jedná se o **domovy pro osoby se zdravotním postižením**. V Plzeňském kraji se nalézají 12 těchto zařízení s 1 078 lůžky pro své klienty. V posledních pěti letech byl počet lůžek pro osoby se zdravotním postižením téměř neměnný. V průměru tak na každý tento druh zařízení v kraji připadá 89,8 lůžek, což je nejvíce v mezikrajském srovnání. Tato hodnota převyšuje republikový průměr o 37,8 lůžek na jedno zařízení.

Graf 2.15 Lůžka ve vybraných pobytových zařízeních sociálních služeb v Plzeňském kraji (k 31. 12.)

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Azylové domy a chráněné bydlení poskytují pobytové služby na přechodnou dobu lidem v nepříznivé životní situaci, v kraji se nachází 10 azylových domů a 5 zařízení chráněného bydlení.

Mezi další nejvíce využívaná pobytová zařízení sociálních služeb můžeme zařadit azylové domy a chráněné bydlení. **Azylové domy** poskytují pobytové služby na přechodnou dobu osobám v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení. V roce 2024 Plzeňský kraj nabízel 10 azylových domů s celkovým počtem 292 lůžek. **Chráněné bydlení** je pobytová služba poskytovaná osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu zdravotního postižení nebo chronického onemocnění, včetně duševního onemocnění, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby. Chráněné bydlení má formu skupinového, popřípadě individuálního bydlení. V roce 2024 byla tato služba přístupná v Plzeňském kraji celkem v 5 zařízeních s celkovou kapacitou 270 lůžek.

Další zařízení sociálních služeb v regionu s lůžkovou kapacitou jsou například centra sociálně rehabilitačních služeb, týdenní stacionáře aj.

Mezi další kromě výše zmiňovaných **zařízení sociálních služeb** v Plzeňském regionu, **které disponují lůžkovou kapacitou**, se řadí centra sociálně rehabilitačních služeb (13 zařízení s 87 lůžky), týdenní stacionáře (1 zařízení s 29 lůžky), terapeutické komunity (1 zařízení s 15 lůžky), služby následné péče (2 zařízení s 9 lůžky) a domy na půl cesty (1 zařízení s 8 lůžky).

Sociální poradny v Plzeňském kraji nabízely 30 služeb v roce 2024.

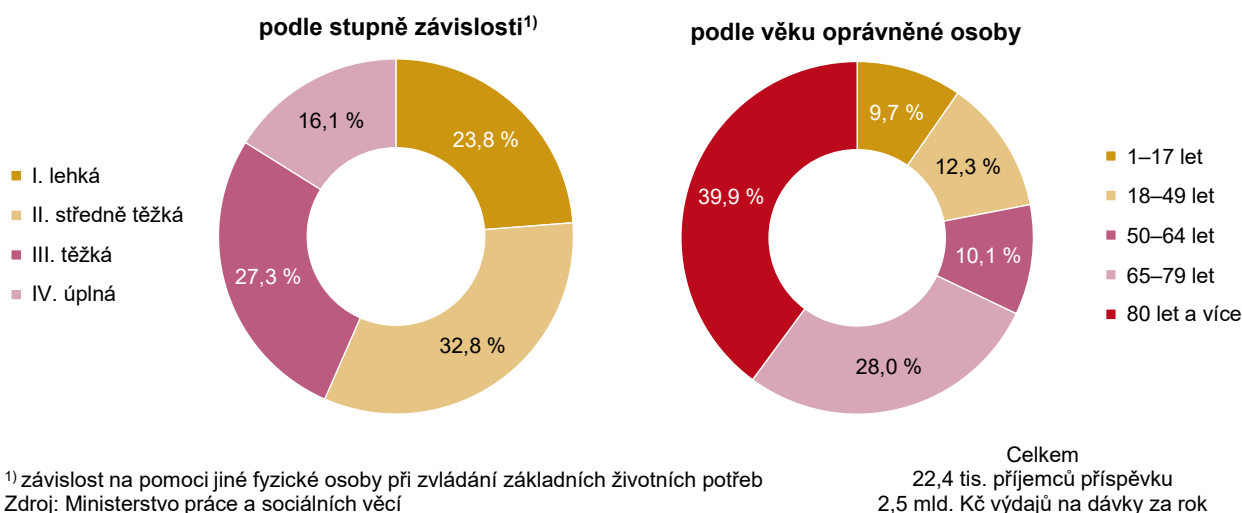
Mezi zařízení, která nabízela v roce 2024 největší počet **služeb bez lůžkové kapacity**, patřily sociální poradny (30 služeb), denní stacionáře (8 služeb), nízkoprahová zařízení pro děti a mládež a sociálně terapeutické dílny (obě shodně 7 služeb).

Výdaje na dávky za rok 2024 pro poskytnutí příspěvku na péči byly vyčísleny na 2,5 mld. Kč.

V prosinci 2024 bylo registrováno v Plzeňském kraji 22,4 tis. příjemců příspěvku na péči. **Příspěvek na péči** je vyplácen podle stupně závislosti na pomoci jiné fyzické osoby při zvládání základních životních potřeb. Stupně závislosti jsou rozdělené od lehké (I.), přes středně těžkou (II.), těžkou (III.) až po úplnou (IV.) závislost. **Výdaje na dávky** byly poskytnuty v loňském roce ve výši 2,5 mld. Kč. Nejčastěji je vyplácen příspěvek na péči podle II. stupně závislosti na pomoci jiné fyzické osoby. Tento příspěvek byl vyplácen 7,4 tis. příjemců, což byla téměř třetina ze všech příjemců příspěvku na péči. Více než dvě třetiny ze všech příjemců příspěvku na péči, tj. 15,2 tis. osob, byly oprávněné osoby starší 65 let. Podíl žen představoval 58,8 % ze všech příjemců příspěvku v regionu. Výdaje na dávky se od roku 2019 navýšily do roku 2024 o více než 790 mil. Kč, za tu dobu přibýlo také 1,9 tisíc

příjemců příspěvků na péči. Nejvyšší nárůst se týkal oprávněných osob ve věku 1–17 let (o 13,8 %), podle stupně závislosti na pomoci jiné fyzické osoby se jednalo o stupeň IV. (o 15,1 %).

Graf 2.16 Příjemci příspěvků na péči v Plzeňském kraji v prosinci 2024

V prosinci 2024 bylo v kraji evidováno 22 033 držitelů průkazů osob se zdravotním postižením.

V prosinci roku 2024 bylo v Plzeňském kraji evidováno 22 033 **držitelů průkazů osob se zdravotním postižením (OZP)**. Data o počtu a struktuře držitelů průkazů OZP, která poskytuje Ministerstvo práce a sociálních věcí, byla revidována včetně údajů za předchozí roky. Pokles počtu držitelů po revizi souvisí se zohledněním případů předčasného ukončení platnosti průkazu OZP, např. z důvodu úmrtí. V původních údajích tyto osoby zůstávaly do konce platnosti uvedené na průkazu. V prosinci 2024 bylo o 508 osob se zdravotním postižením více než v předchozím roce, tj. nárůst o 2,4 %. Největší podíl osob se zdravotním postižením tvoří držitelé průkazů ZTP (osoby s těžkým postižením). V prosinci 2024 se jednalo o 15 619 osob s těžkým postižením, jež tvořily 70,9 % z celkového počtu držitelů průkazů se zdravotním postižením. Jednu pětinu pak představovaly osoby se zvlášť těžkým postižením s potřebou průvodce (ZTP/P) a se středně těžkým postižením (TP) jich bylo téměř 2 tisíce.

Ženy představují nadpoloviční podíl z celkového počtu držitelů průkazů se zdravotním postižením.

V prosinci loňského roku mělo v držení **průkaz se zdravotním postižením** 11 333 **žen** a 10 700 **mužů**. Jen s průkazem v kategorii ZTP/P byl podíl mužů mírně vyšší než podíl žen ve stejné kategorii. Mladistvých do 18 let, kteří měli jeden z průkazů osob se zdravotním postižením, bylo v regionu v prosinci 2024 celkem 1 024. Nadpoloviční podíl představovali mladí držitelé průkazu ZTP/P (zvlášť těžké postižení s potřebou průvodce) a v 45,0 % případů vlastnili mladí pod 18 let průkaz ZTP (těžké postižení).

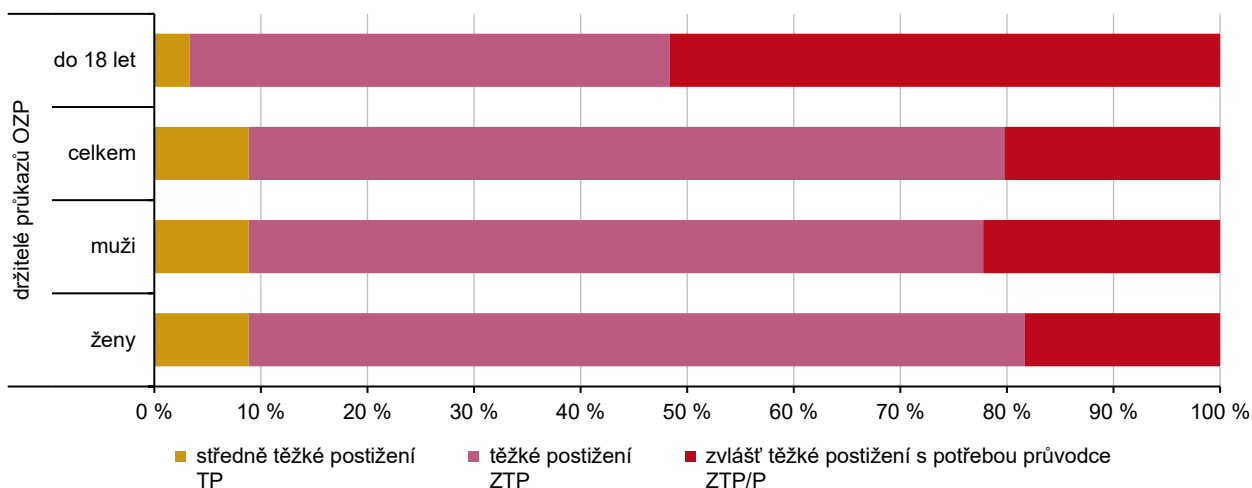
Nejvíce držitelů průkazu ZTP/P je ve věku 15–64 let.

V prosinci 2024 bylo nejvíce držitelů průkazů **osob se zdravotním postižením ve věku 65 let a více** (62,3 %), naopak nejmenší počet byl evidován u osob **ve věku do 14 let** (3,4 %). Lidé ve věku 65 let a více vlastní průkaz ZTP (těžké postižení) tvořili nadpoloviční podíl z celkového počtu osob se zdravotním postižením (50,5 %). Z kategorie osob se zvlášť těžkým postižením s potřebou průvodce (ZTP/P) jich bylo nejvíce **ve věku 15–64 let** (2 469 osob).

Nejvíce držitelů průkazů osob se zdravotním postižením je v okrese Plzeň-město.

V **mezikrajském srovnání** byl Plzeňský kraj v prosinci 2024 na sedmém místě v počtu držitelů průkazů osob se zdravotním postižením. Nejnižší počet byl evidován v kraji Karlovarském (8 175), nejvyšší naopak v kraji Jihomoravském (48 089). Podíl Plzeňského kraje z celkového počtu držitelů v Česku činil 6,1 %. **Na území Plzeňského regionu** žilo nejvíce osob se zdravotním postižením v okresech Plzeň-město (5 615) a na Klatovsku (4 833), jejich podíl na celkovém počtu držitelů průkazů v kraji představoval téměř polovinu.

Graf 2.17 Držitelé průkazů osob se zdravotním postižením v Plzeňském kraji v prosinci 2024

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Důchodci, důchody

Počet příjemců důchodů bez ohledu na jeho typ meziročně mírně vzrostl.

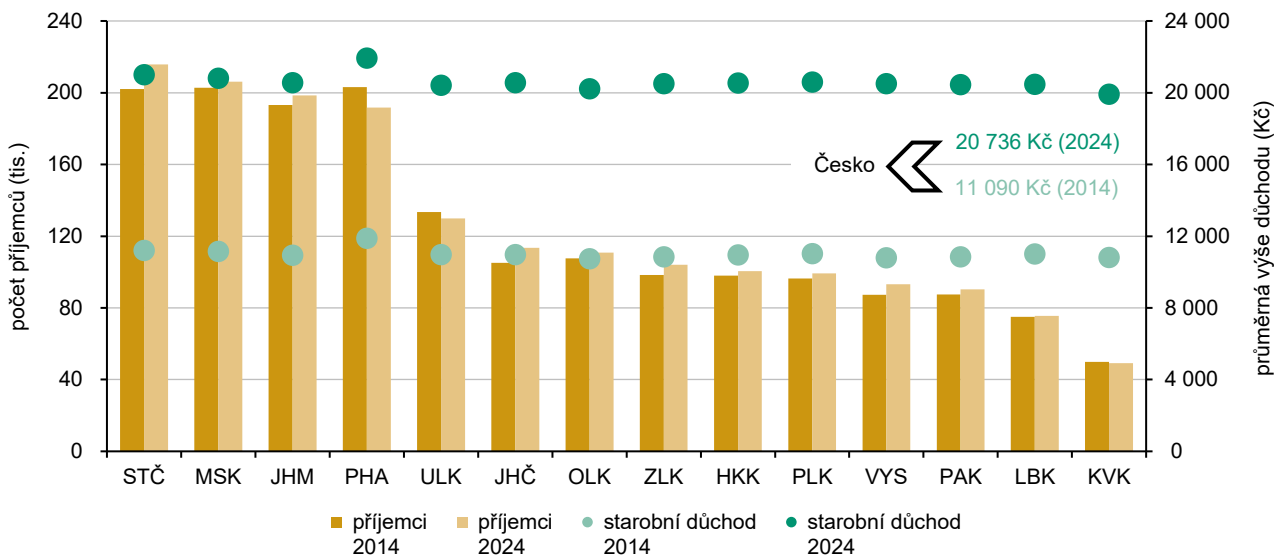
Údaje o důchodech jsou přebírány z výstupů informačních systémů České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ). Řada indikátorů v této oblasti je ovlivněna počtem obyvatel nebo jejich věkovou strukturou v jednotlivých krajích a okresech. **V prosinci 2024 pobíralo jakýkoliv důchod 162 142 obyvatel Plzeňského kraje**, přičemž počet těchto příjemců meziročně mírně vzrostl o 0,5 %. S výší důchodu (bez ohledu na jeho typ) 19 649 Kč se Plzeňský kraj v mezikrajském porovnání zařadil až na osmé místo.

Z příjemců důchodů v kraji je nejvíce osob pobírající starobní důchod.

Největší procento z příjemců důchodů v Plzeňském kraji tvořily osoby s plným starobním důchodem (61,2 %), jejichž počet se od roku 2014 navýšil o 2 858 osob. Vliv na tento růst je možné spatřovat v obecném stárnutí populace, kdy dochází k poklesu porodnosti a současně k prodlužování naděje dožití obyvatelstva. Na konci roku 2024 **plný starobní důchod** pobíralo 99 208 obyvatel kraje, což je o 0,1 % méně než v předchozím roce. Kromě tohoto poklesu se meziročně snížil počet starobních důchodců v období 2014–2024 pouze třikrát, a to v letech 2020–2022. Nejvyšší pokles byl zaznamenán v roce 2021 o 1 435 osob (o 1,4 %), což souvisí se zvýšením úmrtnosti seniorů v důsledku covid-19. Nejvíce příjemců starobních důchodů se nacházelo ve Středočeském kraji (215,9 tis.), následovaly kraje Moravskoslezský (206,2 tis.) a Jihomoravský (198,6 tis.). Nejméně příjemců starobních důchodů vykazoval kraj Karlovarský (49,1 tis.), který je populačně slabým regionem. Meziroční pokles počtu starobních důchodců nastal v roce 2024 nejen v našem kraji, jak již bylo zmíněno, ale i v ostatních regionech republiky, výjimkou byl pouze Zlínský kraj. Plzeňský kraj se v počtu příjemců plných starobních důchodů umístil v mezikrajském porovnání na desátém místě. Více než polovinu obyvatel pobírajících starobní důchod v Plzeňském kraji tvořily ženy (51,0 %), a to nejen

vlivem převažujícího počtu žen ve společnosti, ale také v souvislosti s jejich vyšší nadějí dožití.

Graf 2.18 Příjemci a průměrná výše starobního důchodu sólo (plného) podle krajů v letech 2014 a 2024 (v prosinci)

Zdroj: ČSSZ

Počet příjemců předčasných starobních důchodů v kraji vzrostl za pět let o více než 5 tisíc osob.

V roce 2024 se v porovnání s rokem 2019 zvýšil počet **příjemců předčasných starobních důchodů** (včetně souběhu) o 14,4 % (absolutně o 5 626 osob). Počet příjemců předčasných starobních důchodů (včetně souběhu) tedy činil 44 806, z toho ženy tvořily nadpoloviční podíl (56,9 %). Oproti roku 2019 se podíl žen, které pobíraly předčasný starobní důchod, snížil o 0,2 p. b. Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu celkem má dlouhodobě rostoucí tendenci, od roku 2019 vzrostl v roce 2024 celkově o 4,8 p. b. U mužů se tento podíl zvýšil o 4,6 p. b., u žen o 4,9 p. b. Nejnižší podíl příjemců předčasného starobního důchodu je evidován v Praze (17,1 %), nejvyšší pak v Kraji Vysočina (41,1 %). Plzeňský kraj byl s podílem 34,1 % na sedmém nejnižším místě v porovnání s ostatními kraji. Mezi jednotlivými okresy jsou však patrné rozdíly. V okrese Klatovy tvořil v roce 2024 podíl příjemců předčasných starobních důchodů více než 39 %, na druhé straně podíl těchto příjemců na Tachovsku byl téměř 29 %.

Mužů vdovců, kteří pobírají vdovecký důchod, je přibližně pětikrát méně.

Dominantní zastoupení mají ženy také v souvislosti s důchody, které pobírají z důvodu ovdovění. V prosinci 2024 pobíralo v Plzeňském kraji 28 245 žen tzv. **vdovské důchody**, naopak mužů dostávajících **vdovecké důchody** bylo pětikrát méně (5 643). Počet mužů, kteří pobírali vdovecké důchody, zůstal v kraji za posledních deset let téměř neměnný, na rozdíl od žen, jejichž počet naopak výrazněji klesal a v porovnání s rokem 2014 se snížil o 8,0 %. Napříč Českem byl v roce 2024 sledován nejvyšší počet žen pobírající vdovský důchod v Moravskoslezském kraji (63,2 tis.) a nejvyšší počet příjemců vdoveckého důchodu ve Středočeském kraji (12,2 tis.). Nejnižší počet příjemců byl v obou případech v Karlovarském regionu (13,6 tis. vdovských a 2,9 tis. vdoveckých). Plzeňský kraj se v mezikrajském porovnání umístil v obou případech na deváté pozici. Z hlediska plzeňských okresů pobírali nejvíce vdovských a vdoveckých rent obyvatelé v okresech Plzeň-město (9 077, resp. 1 790 osob), Klatovy (4 638, resp. 901 osob) a Plzeň-sever (3 674,

resp. 782 osob), což souvisí s výší podílu populace v okresech. V Plzeňském kraji dosáhl ke konci roku 2024 **vdovský důchod včetně souběhu se starobním nebo invalidním důchodem průměrné měsíční renty** 22 212 Kč a umístil se tak na páté pozici mezi regiony. Ve třech okresech přesáhla měsíční výše renty 22 tisíc, a to v Plzni-městě, na Rokycansku a Tachovsku. S výší vdoveckého důchodu 23 940 Kč obsadil Plzeňský kraj čtvrté místo, přičemž nad hranici 24 tis. Kč dosáhli vdovci v okresech Plzeň-město a Rokycany.

Nejvíce obyvatel v kraji, kteří mají sníženou pracovní schopnost, pobírá invalidní důchod 3. stupně.

Třetím nejvíce zastoupeným typem důchodů jsou **důchody invalidní**, které se dělí na základě procentuálního poklesu nebo dokonce ztráty pracovní schopnosti na tři základní stupně. Celkový počet invalidních důchodců bez rozdílu stupně invalidity činil v prosinci 2024 v Plzeňském kraji 26 436 a jedná se tak o 16,3 % z celkového počtu příjemců důchodů. Stále nejrozšířenějším typem, přestože dochází ke každoročnímu poklesu jeho příjemců až na roky 2023 a 2024, byl invalidní důchod 3. stupně, který se týká obyvatel se sníženou pracovní schopností 70 % a více. V kraji ho pobíralo 10 383 obyvatel. Dlouhodobý růst byl naopak zřejmý u příjemců invalidního důchodu 2. stupně (pokles pracovní schopnosti o 50–69 %), který se od roku 2014 zvýšil až na hodnotu 5 676 obyvatel (nárůst o 35,1 %). V posledních letech dochází také ke každoročnímu nárůstu počtu příjemců invalidního důchodu 1. stupně (pokles pracovní schopnosti o 35–49 %), jejichž počet v roce 2024 činil 10 377 obyvatel. V meziokresním porovnání byl evidován největší počet příjemců invalidních důchodů 1. a 2. stupně v okrese Plzeň-město, příjemců invalidních důchodů 3. stupně pak bylo nejvíce na Klatovsku. Nejméně invalidních důchodců na všech úrovních bylo naopak v okrese Rokycany. **Invalidní důchod** v Plzeňském kraji dosáhl ke konci roku 2024 v případě invalidity **3. stupně** výše 17 642 Kč, **2. stupně** 11 786 Kč a **1. stupně** 9 852 Kč. Z hlediska výše měsíční renty zaznamenal nejvyšší hodnoty v mezikrajském porovnání u 3. stupně invalidity Zlínský kraj, u 1. a 2. stupně Kraj Vysočina. Naopak nejhůře jsou na tom příjemci 3. a 2. stupně v Hl. městě Praze a 1. stupně v Karlovarském kraji.

V roce 2024 došlo k meziročnímu navýšení příjemců sirotčích důchodů, které bylo druhé nejvyšší během posledních deseti let.

Druhou skladbu jednotlivých typů důchodů doplňuje **důchod sirotčí**. V Plzeňském kraji bylo v prosinci 2024 evidováno 2 210 příjemců, což znamenalo meziroční navýšení o 6,5 %, tedy druhé nejvyšší během poslední dekády. Největší meziroční nárůst byl zaregistrován v roce 2021, a to o 7,1 %. Z dlouhodobého hlediska se počet příjemců sirotčích důchodů až do roku 2013 pohyboval nad hranicí 2 tis. obyvatel, od roku 2014 do 2020 nebyla tato hranice překročena. Největší počet příjemců tohoto typu důchodu se nacházel ve Středočeském kraji (5,7 tis.), nejmenší naopak v kraji Karlovarském (1,2 tis.). Plzeňský kraj se mezi regiony zařadil v počtu sirotčích důchodů na deváté místo. **Výše sirotčího důchodu** činila v prosinci 2024 v Plzeňském kraji 10 670 Kč a jednalo se o mírně nadprůměrnou hodnotu v rámci Česka, kde dosáhla výše 10 554 Kč. Stejně jako u výše ostatních druhů důchodů dochází i zde k postupnému navýšování důchodové renty. Od roku 2014 tak vzrostl sirotčí důchod téměř dvojnásobně.

Ženy měly v průměru přibližně o 10 % nižší důchod než muži.

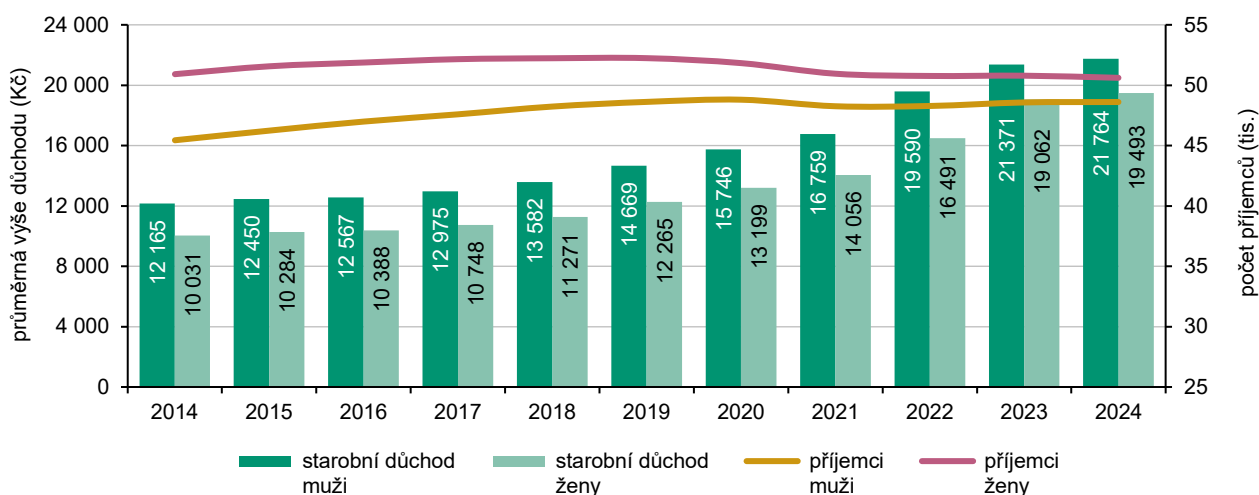
Výše plného starobního důchodu dosáhla v Plzeňském kraji v prosinci 2024 hodnoty 20 606 Kč a jednalo se o čtvrtý nejvyšší starobní důchod v Česku. V průběhu let 2014–2024 docházelo k jejímu postupnému navýšování, markantní meziroční nárůst o 17,1 % byl ve sledovaném období zaznamenán v roce 2022, druhý nejvyšší pak v roce 2023 (o 12,2 %). Ve srovnání s rokem 2019 tak došlo k navýšení starobního důchodu o 53,5 %. Navýšování důchodů ovlivňoval především růst inflace a mimořádná rozhodnutí zákonodárců. Variační rozpětí výše plného starobního důchodu v mezikrajském srovnání činilo 2 008 Kč, kdy na jedné

straně stáli příjemci z Hl. města Prahy s 21 941 Kč a na straně druhé příjemci z Karlovarského kraje, kteří nedosáhli na hranici 20 tisíc. Z hlediska genderových rozdílů bylo zřejmé, že ženy v Česku pobíraly v průměru nižší starobní důchod (19 530 Kč) než muži (22 017 Kč). Průměrný starobní důchod žen dosahoval přibližně 89 % průměrné výše starobního důchodu mužů. V Praze činil průměrný starobní důchod mužů 23 264 Kč, u žen dosahoval pouze na hodnotu 20 840 Kč. Plzeňský kraj se zařadil na pátou pozici jak s vyšší důchodu 21 764 Kč u mužů, tak i s 19 493 Kč u žen. Vůbec nejnižší hodnoty starobního důchodu dosáhly ženy v Karlovarském kraji, a to pouze 18 939 Kč. Příčinou tohoto rozdílu je především mzdová nerovnost mezi jednotlivými pohlavími.

V důchodové reformě jsou navržena určitá opatření, aby důchody byly spravedlivé i pro rodiče a pečující rodiče.

Ženy zpravidla odcházejí v produktivním věku na mateřskou a rodičovskou dovolenou a nadále pak o děti pečují, což snižuje jejich šance na kariérní růst zajišťující lepší pozici s vyšším výdělkem. **V důchodové reformě** jsou navržena jistá opatření, aby důchody byly spravedlivé i pro rodiče a pečující osoby, kteří měli kariérní pauzu. Například zavedením tzv. výchovného od 1. ledna 2023 je kompenzována nerovnost mezi starobními důchody žen a mužů, tedy příspěvkem 500 Kč měsíčně za každé vychované dítě. Navýšení se týká i předčasných starobních důchodů. Nárok na tento příspěvek má rodič, který o dítě nejvíce pečoval, což byly v častějších případech ženy.

Graf 2.19 Průměrná výše starobního důchodu sólo (plného) a počet jejich příjemců podle pohlaví v Plzeňském kraji v letech 2014–2024 (v prosinci)

Zdroj: ČSSZ

Poměr průměrného starobního důchodu sólo ke mzdovému mediánu v regionu meziročně klesl na 48,8 %.

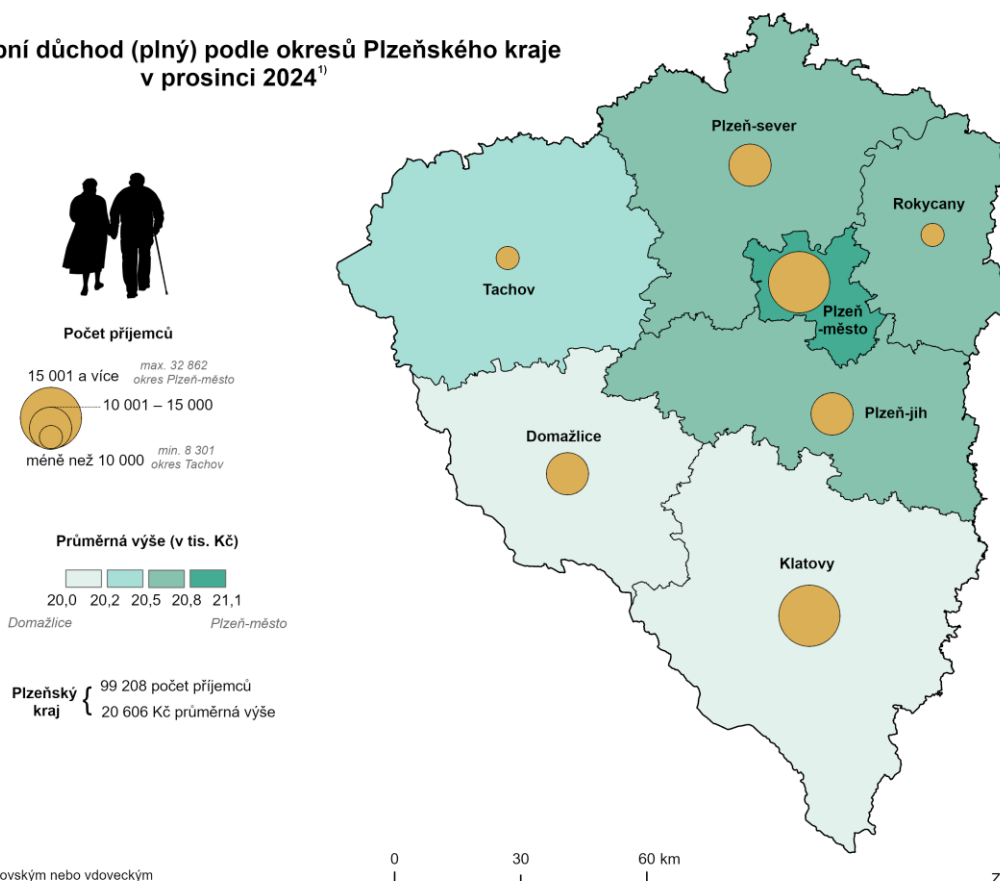
V Plzeňském kraji činil podíl průměrného starobního důchodu sólo v prosinci 2024 ke mzdovému mediánu 48,8 %. Od roku 2019 se tento podíl zvýšil o 6,8 p. b. V porovnání s ostatními kraji v Česku byl podíl ke mzdovému mediánu v Plzeňském kraji druhý nejnižší v roce 2024. Nejnižší hodnota **poměru průměrného starobního důchodu sólo ke mzdovému mediánu** byla v Praze (44,1 %), nejvyšší naopak v Karlovarském kraji (53,6 %).

Průměrná výše starobního důchodu u mužů z okresu Plzeň-město byla více než 22 tis. Kč.

V rámci Plzeňského kraje byla evidována třetina, tedy nejvíce příjemců plných starobních důchodů, v okrese Plzeň-město (32 862 osob), následně pak na Klatovsku (15 615 osob) a v okrese Plzeň-sever (13 074 osob). Nejmenší počet

příjemců byl na Tachovsku (4 069 mužů a 4 232 žen). V genderovém srovnání převažovaly v počtu příjemců v Plzeňském kraji ženy nad muži o rovné 2 tisíce. Co se týká porovnání průměrné výše starobního důchodu mezi jednotlivými okresy, u mužů byla hranice 22 tis. Kč překročena pouze v Plzni-městě, u žen činila výše důchodu v tomto okrese o 2 614 Kč méně, přesto se jednalo o nejvyšší hodnotu u žen v kraji. Naopak nejnižší starobní důchod pobírali muži na Domažlicku, Klatovsku a Tachovsku, jejichž průměrná výše mírně přesáhla 21 tis. Kč. V okrese Domažlice představovala průměrná výše plného starobního důchodu u žen 18 970 Kč a byla v kraji nejnižší.

Starobní důchod (plný) podle okresů Plzeňského kraje v prosinci 2024¹⁾

Kultura

V Plzeňském kraji navštěvuje knihovny více fyzických osob než on-line hostů a je tomu tak už jen u dvou dalších krajů.

Kultura a kulturní instituce plní významnou sjednocující funkci, která prostupuje a propojuje různé oblasti lidské činnosti a společenského života. Vybavenost obcí zařízeními, které tedy umožňují tvorbu, zprostředkování a uchovávání kulturních hodnot, tak zvyšuje kvalitu života v obcích a přispívá k osobnímu rozvoji a soudržnosti jejich obyvatel. K 31. 12. 2024 poskytovala veřejné knihovnické služby v Česku dle údajů Národního informačního a poradenského střediska pro kulturu síť 6 001 knihoven vč. poboček, což je o 192 méně než před pěti lety. Klesající trend je patrný i v Plzeňském kraji, kde bylo od roku 2019 zrušeno 12 knihoven vč. poboček. V roce 2024 tak sídlilo v obcích Plzeňského kraje 500 **knihoven** včetně jejich poboček, s tímto počtem se kraj zařadil na páté nejvyšší místo v rámci Česka. Knihovny v kraji (vč. poboček) disponovaly v roce 2024 více než 4,6 miliony knihovních jednotek a bylo zde registrováno 73 tisíc čtenářů. Celkem čtenáři uskutečnili téměř 2,2 milionů výpůjček, přičemž od roku 2019 byl zaznamenán klesající trend. V roce 2024 navštívilo veřejné knihovny v Plzeňském kraji 2,5 milionů

návštěvníků (včetně on-line služeb), což je téměř 3% podíl všech návštěvníků republiky. Jednalo se o šestý nejnižší podíl mezi kraji, nejlépe na tom byla Praha, kde hosté tvořili téměř polovinu návštěvnosti celého Česka. Z celkového počtu návštěvníků knihoven regionu se jednalo o 1 462 tis. fyzických osob, jejichž počet se meziročně zvýšil o 4,9 %. On-line hostů bylo 1 023 tis., tedy méně než těch fyzických, což bylo evidováno jen ve třech krajích. Nejvýrazněji právě v Plzeňském (o 440), následně pak v Karlovarském a Ústeckém. V celém Česku a v 11 ze 14 krajů převažovali on-line hosté, nejvíce v Praze.

Dochází k navýšení počtu expozic a výstav, počtu památkových objektů s kulturním využitím i počtu kin v regionu.

V roce 2024 bylo v Plzeňském kraji možné navštívit 37 muzeí a památníků, 2 galerie a 19 poboček **muzeí a galerií**. V těchto objektech bylo možné shlédnout 119 expozic a 247 výstav, celkově tak došlo k navýšení expozic a výstav v souhrnu o 11,6 % ve srovnání s rokem 2023. Expozice a výstavy v galeriích, muzeích a památkách navštívilo celkem 397 tisíc osob, což je meziročně o 2,2 % méně. Počet památkových objektů s kulturním využitím zpřístupněných návštěvníkům za vstupné, tj. **hradů, zámků a ostatních památkových objektů**, dosáhl v Plzeňském regionu počtu 32 objektů a meziročně se o tři zvýšil. Celkový počet návštěvníků těchto objektů představoval hodnotu 540 tisíc, což je ve srovnání s rekordním počtem evidovaným v roce 2022, kdy bylo dosaženo nejvyšší hodnoty od roku 2000, nyní méně o 13,7 %. Unie filmových distributorů uvádí, že v našem regionu mohli diváci k 31. 12. 2024 sledovat filmy celkem v 78 kinech, z nichž 42 tvořila kina letní (s venkovním provozem), 12 kina stálá a zbytek kina ostatní. Počet kin v kraji se v časové řadě od roku 2019 zvýšil o 19 zařízení.

Kriminalita, dopravní nehody, požáry

Počet registrovaných trestných činů se v kraji meziročně snížil o 5,9 %.

V Plzeňském kraji bylo podle údajů Policejního prezidia ČR v roce 2024 spácháno 8 996 registrovaných trestných činů, což představuje meziroční snížení o 5,9 %, tj. o 566 skutků. V roce 2024 se Plzeňský kraj v rámci mezikrajského porovnání zařadil počtem registrovaných trestných činů na šesté nejvyšší místo. Na celorepublikové úrovni došlo také k poklesu počtu trestné činnosti (o 4,5 %) a region se na celkovém počtu spáchaných činů v celém Česku podílel 5,2 %. Snížení bylo mapováno ze 14 krajů ve 12, nejvýraznější v Jihočeském, kde bylo evidováno o 806 trestných činů méně než v roce 2023, což představuje snížení o 9,0 %. Naopak k meziročnímu nárůstu došlo pouze v kraji Pardubickém (o 5,1 %) a Jihomoravském (o 0,6 %). Z hlediska klasifikace registrovaných trestných činů se kriminalita dělí na dvě velké skupiny, kriminalitu obecnou a jinou. Právě do obecné kriminality, která zahrnuje násilnou, mravnostní, majetkovou a ostatní kriminalitu, spadá více než tři čtvrtiny z celkového počtu registrovaných trestných činů v kraji (77,7 %). Pod kriminalitu jinou se poté řadí hospodářské, zbývající nebo vojenské trestné činy.

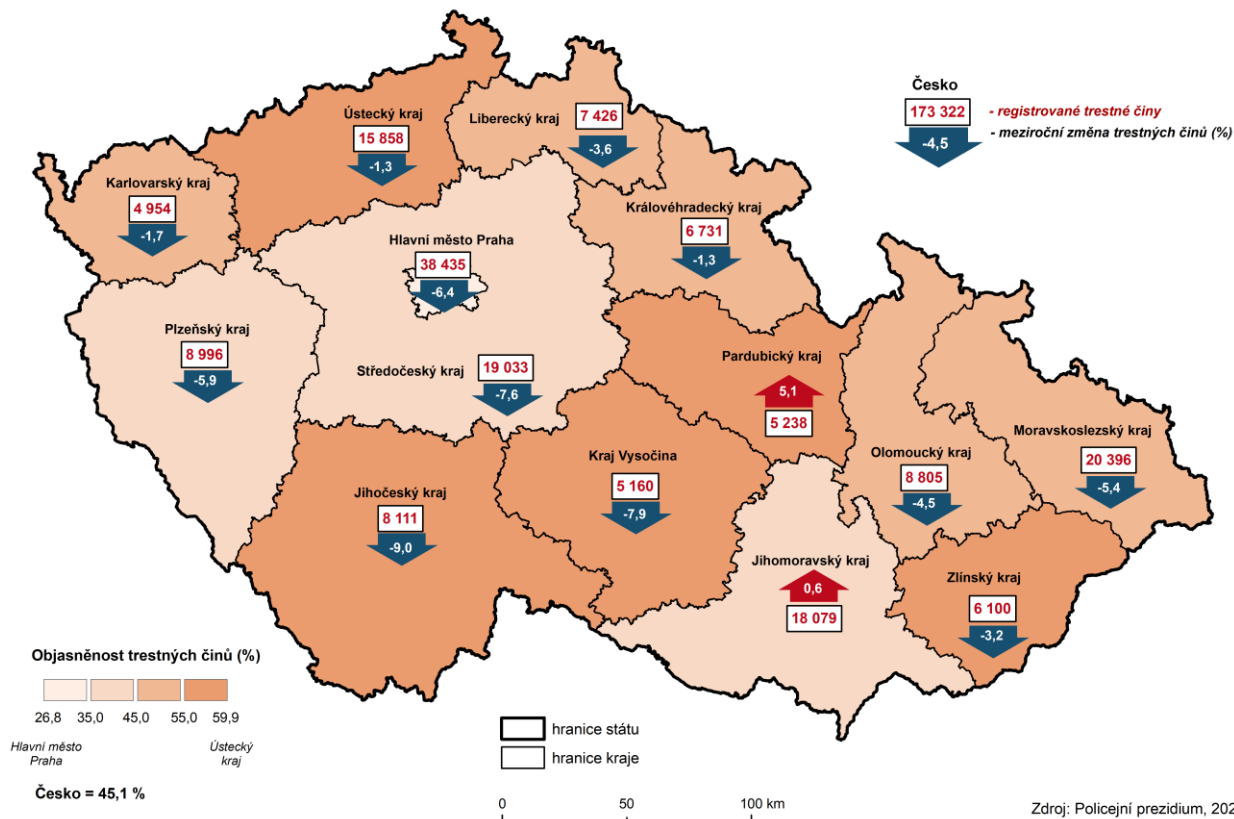
Majetková kriminalita v kraji meziročně klesla, naopak násilná i mravnostní kriminalita vzrostla.

Největší část trestných činů spadá z hlediska kvalifikace do oblasti **obecné kriminality**. V Plzeňském kraji představovaly skutky spáchané v rámci této kategorie 77,7 % (tj. 6 991 skutků) z celkového počtu trestných činů registrovaných v roce 2024 a ve srovnání s předchozím rokem se jejich počet snížil téměř o 6 %. Součástí této oblasti je kromě násilné kriminality, která zaznamenala meziroční nárůst o 6,9 % (tj. o 52 trestných činů), také kriminalita mravnostní. I v tomto případě došlo ve srovnání s rokem 2023 k navýšení o 7,1 % (tj. o 13 trestných činů). Naopak pokles, a to o více než 300 skutků, byl patrný v nejrozšířenější kategorii obecné kriminality, a to kriminality majetkové. Konkrétně se jednalo o výrazný úbytek v rámci skupiny krádeží prostých, jejichž počet se meziročně snížil o 18,8 %, a to zejména

díky téměř třetinovému poklesu krádeží v obchodech. Vedle obecné je druhou kategorií **kriminalita jiná**, do které se v roce 2024 zařadilo 594 hospodářských a 1 411 zbývajících trestných činů. V rámci obou těchto skupin bylo registrováno meziroční snížení jejich počtu.

Kriminalita podle krajů v roce 2024

Objasněnost trestných činů se snižuje mimo jiné díky přesouvání kriminality do kyberprostoru.

Policejní orgány v Plzeňském kraji **objasnily** v roce 2024 celkem 3 686 činů, což představuje 41,0 % spáchaných trestných činů a zároveň třetí nejnižší hodnotu mezi regiony Česka po Hl. městě Praze (26,8 %) a Jihomoravském kraji (36,7 %). Naopak nejvyšší objasněnost byla zjištěna na Ústecku a dosahovala téměř 60 %. Dodatečně (skutky registrované v minulých letech a objasněné ve sledovaném období) bylo ještě v roce 2024 v Plzeňském kraji objasněno 1 112 trestných činů. Z hlediska vývoje je až na drobné výkyvy od roku 2015 patrné snižování objasněnosti kriminality, mimo jiné například i z důvodu jejího přesouvání do kyberprostoru. K oblastem s nejnižší objasněností patří kategorie ostatní majetková kriminalita (12,8 %), pod níž spadají podvody (objasněnost dokonce jen 6,1 %), které zahrnují právě částečně i kyberkriminalitu. Kyberkriminalita je součástí i hospodářské kriminality například v rámci klasifikace neoprávněný přístup a poškození záznamu v počítačovém systému, opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla, kde byly v roce 2024 ze 138 spáchaných trestných činů objasněny pouze čtyři.

Hmotná škoda způsobená trestnou činností meziročně výrazně vzrostla.

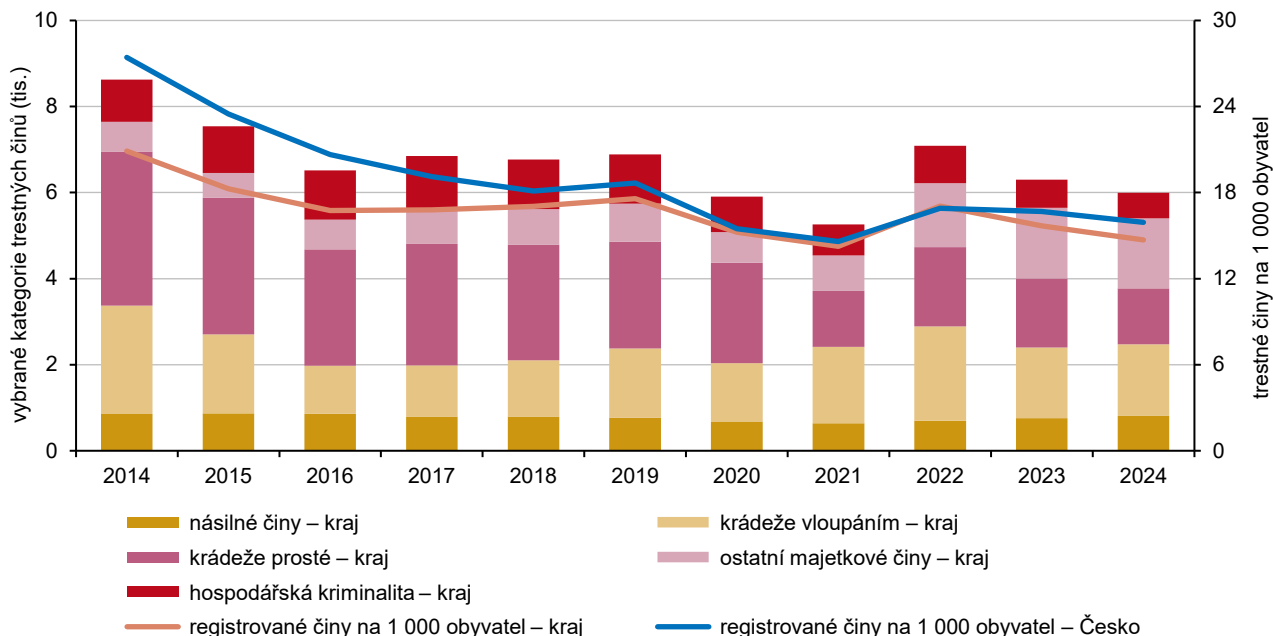
Hmotné škody způsobené trestnou činností v roce 2024 dosáhly v Plzeňském kraji výše 880,3 mil. Kč, což představuje 2,8 % z celkových škod v rámci Česka. V porovnání s rokem 2023 se jedná o výrazný nárůst o 103,9 mil. Kč (tj. o 13,4 %), a to zejména díky kategorii ostatní majetkové kriminality konkrétně podvod a zpronevěra. I zde svou úlohu sehrála kyberkriminalita (mimo jiné spadající právě pod klasifikaci podvodu) v rámci níž byl patrný, i přes minimální navýšení počtu

trestných činů, nárůst výše způsobené škody ve srovnání s předchozím rokem o 84,4 %.

V přepočtu připadlo na 1 000 obyvatel kraje 14,7 registrovaných trestných činů.

Intenzita kriminality se mírně snížila a dosáhla v Plzeňském kraji v roce 2024 hodnoty 14,7 registrovaných trestných činů na 1 000 obyvatel středního stavu. V rámci krajů se region umístil na sedmém místě a zároveň se dostal o 1,2 trestných činů na 1 000 obyvatel pod republikový průměr.

Graf 2.20 Registrované trestné činy v Plzeňském kraji

Zdroj: Policejní prezidium ČR

Nejvíce trestných činů bylo spácháno v okrese Plzeň-město.

Z regionálního pohledu bylo 47,8 % (tj. 4,3 tis.) registrovaných trestných činů zaznamenáno v okrese Plzeň-město. Druhý nejvyšší počet se vyskytl ve společně evidovaných okresech Plzeň-jih a Plzeň-sever (15,5 %, tedy 1,4 tis.). Naopak nejnižší podíl trestné činnosti v regionu vykazuje okres Rokycany (7,5 %, 671 činů). V přepočtu trestných činů na 1 000 obyvatel dosahuje nejvyšší hodnoty opět okres Plzeň-město (20,9) následovaný okresem Tachov (15,4), Domažlice (13,5) a Rokycany (13,3 %). Nejnižší hodnota (9,0) tohoto ukazatele byla registrována v okresech v zázemí Plzně (Plzeň-sever a Plzeň-jih). Nejvyšší relativní meziroční pokles trestných činů byl zaznamenán v okrese Klatovy (o 14,5 %), a to zejména díky výraznému snížení evidované hospodářské kriminality, v rámci níž počet trestných činů v této lokalitě klesl téměř o čtvrtinu v kombinaci s poklesem obecné kriminality o 9,2 %. Celková kriminalita klesla meziročně i v dalších okresech kraje kromě Rokycanska, kde došlo k nárůstu o 8,9 %, u hospodářské kriminality dokonce o 18,6 %. Naopak výrazné snížení u hospodářské kriminality bylo zaznamenáno kromě Klatovska také na Domažlicku (o 14,7 %), u obecné pak významně poklesl počet trestných činů ve sloučených okresech Plzeň-jih a Plzeň-sever, což v absolutních hodnotách znamená snížení o 204 trestných činů spáchaných v průběhu roku 2024.

Objasněno bylo v kraji 41,0 % registrovaných trestných činů.

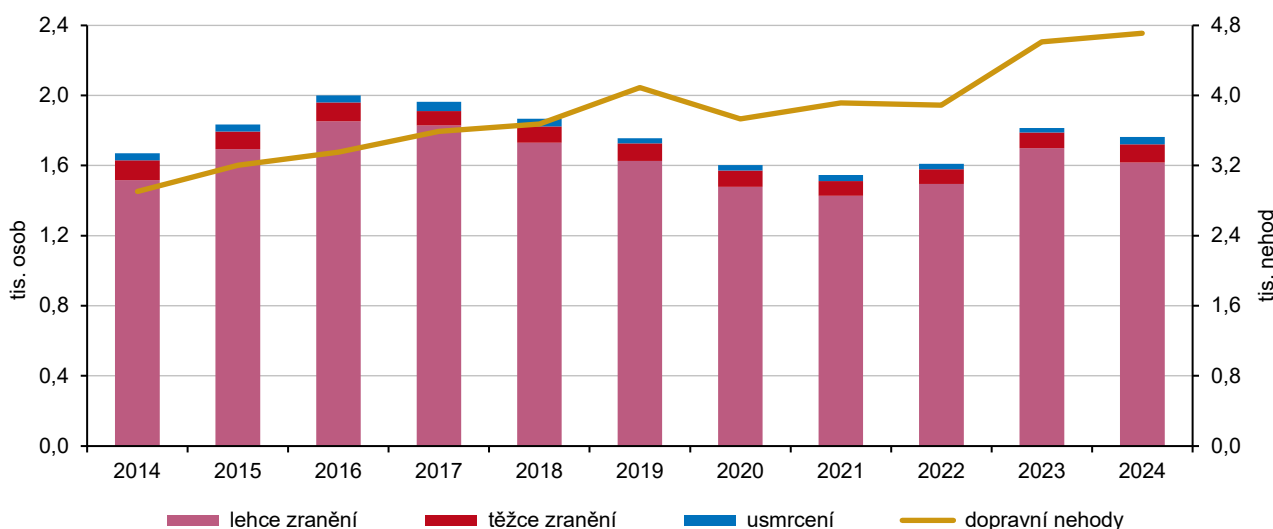
Policejní orgány v Plzeňském kraji vykázaly v roce 2024 v rámci celkové kriminality nižší **procento objasněnosti**, které činilo 41,0 %. V případech obecné kriminality bylo vyřešeno 2 518 trestných činů (36,0 %), u hospodářské kriminality 191 přečinů (32,2 %). Porovnáme-li nižší územní celky Plzeňského kraje, bylo z hlediska

objasňenosti nejvíce registrovaných trestních činů vyšetřeno v okrese Klatovy (56,4 %), Tachov (56,1 %) a Domažlice (48,0 %). Meziročně se objasňenost všude snížila, nejvýrazněji ve spojených okresech Plzeň-jih a Plzeň-sever (o 6,0 p. b.), na Domažlicku (o 4,1 p. b.) a Tachovsku (o 3,6 p. b.). Nejmenší meziroční rozdíl nastal v okrese Klatovy (o 0,9 p. b.).

V kraji bylo dosaženo nejvyššího počtu dopravních nehod od roku 2009.

V Plzeňském kraji došlo v roce 2024 celkem ke 4 710 **dopravním nehodám**, což představuje 5,1 % z celkového republikového počtu a zároveň se jedná o nejvyšší hodnotu mapovanou v kraji od roku 2009, kdy došlo ke změně pravidel pro hlášení nehod Policií ČR. V meziročním srovnání dosáhlo navýšení počtu dopravních nehod 2,2 % (tj. o 100 nehod). Stejně tak hmotné škody způsobené při nehodách dosáhly nejvyšší hodnoty od roku 2009, a to 432,3 mil. Kč. Zároveň se jedná o meziroční navýšení této položky o 13,2 % (tj. o 50,3 mil. Kč). V přepočtu na 1 000 obyvatel středního stavu bylo v roce 2024 zaznamenáno 7,7 nehod.

Graf 2.21 Dopravní nehody a jejich následky na životě nebo zdraví v Plzeňském kraji

Zdroj: Policejní prezidium ČR

Počet usmrcení v důsledku dopravní nehody se v kraji bohužel zvýšil.

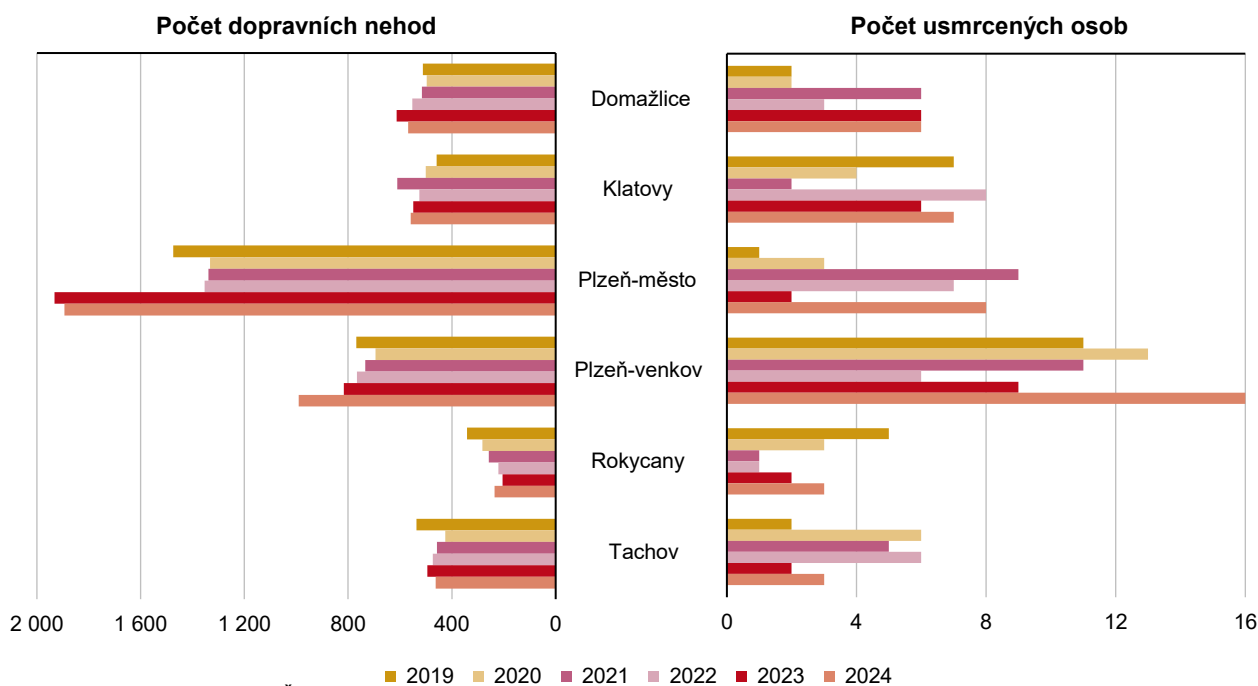
Stejně jako v kraji stoupl počet dopravních nehod, zároveň zde byl zaznamenán i nárůst počtu usmrcení v jejich důsledku. V předchozím roce to bylo nejméně od roku 1996 (27), ale nyní došlo k navýšení na 43 osob. Nejvyšší **počet usmrcených na 1 000 dopravních nehod** byl zaznamenán v Jihomoravském kraji (12,5 úmrtí na 1 000 nehod), v Plzeňském regionu bylo zaregistrováno 9,1 úmrtí na 1 000 nehod, což je v mezikrajském porovnání druhá nejvyšší hodnota výrazně nad republikovým průměrem (4,7). Nejnižší počet usmrcených na 1 000 dopravních nehod (1,8) byl zaznamenán v Hl. městě Praze. Těžce zraněno bylo v Plzeňském kraji celkem 104 osob, což bylo o 15 osob více než v roce 2023, naopak ubyla zranění lehčího rázu o 4,8 % (1 617). Pod vlivem alkoholu zavinili řidiči v kraji 313 dopravních nehod, téměř ke třetině z nich došlo v okrese Plzeň-město. Ve srovnání s rokem 2023 mírně poklesl počet nehod pod vlivem alkoholu, a to o 1,9 %. V rámci nehod, kde hrál roli alkohol, byla v kraji usmrcena 1 osoba, což je od roku sledování 2002 druhá nejnižší hodnota.

Okres Rokycany zaznamenal nejnižší počet nehod mezi všemi okresy v celém Česku.

V pořadí podle počtu dopravních nehod byla hodnota mapovaná v Plzeňském kraji v roce 2024 šestá nejnižší. Zároveň zde byl evidován pátý nejvyšší meziroční nárůst v počtu nehod v mezikrajském porovnání, přičemž u sedmi krajů došlo k poklesu.

V hmotných škodách způsobených při nehodách zaujímá kraj sedmou nejvyšší příčku. V případě škod dosáhl Plzeňský region třetího nejvyššího meziročního nárůstu v mezikrajském porovnání, k poklesu došlo v tomto případě u pěti krajů. Nejmenší počet nehod v rámci kraje zaznamenal okres Rokycany (235), který byl zároveň okresem s nejnižším počtem dopravních nehod v rámci celého Česka. Na sedmém místě v rámci celé republiky se umístil další plzeňský okres, a to Tachov (462), a na desátou pozici se zařadil Plzeň-jih (479). Naopak nejvyšší počet dopravních nehod v kraji se vyskytoval v okrese Plzeň-město (1 894), meziročně se ale snížil. Počet usmrcených osob byl nejvyšší v okresech kolem krajského města Plzeň (Plzeň-město, Plzeň-jih a Plzeň-sever, shodně po 8). Nejvíce osob bylo zraněno v okrese Plzeň-město, těžce 55 a lehce 420. Byla zde evidována i nejvyšší hmotná škoda při dopravních nehodách, dosáhla hodnoty 162,2 mil. Kč.

Graf 2.22 Dopravní nehody a usmrcené osoby při dopravních nehodách v okresech Plzeňského kraje

Zdroj: Policie ČR

Z celkového počtu registrovaných řidičů v Plzeňském kraji představuje podíl bodovaných řidičů 6,8 %.

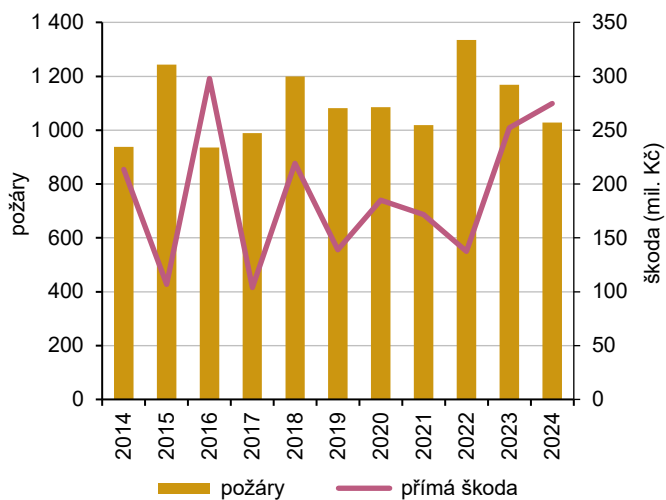
K 31. 12. 2024 bylo v Plzeňském kraji v **centrálním registru řidičů** evidováno 27 290 řidičů, kteří se dopustili přestupku (trestného činu) započítávaného do bodového hodnocení řidiče. Jedná se tak o šestou nejvyšší hodnotu mezi kraji, kde zcela nejvyšší hodnoty bylo dosaženo v Moravskoslezském kraji (64 255), nejnižší naopak v kraji Karlovarském (12 581). Z hlediska vývoje představuje tento počet v Plzeňském kraji mírný pokles ve srovnání s předchozím rokem, a to o 2,2 %. V roce 2024 se Plzeňský kraj podílel na celkovém počtu bodovaných řidičů v Česku 6,1 %. Z celkového počtu řidičů v Plzeňském kraji se jich dopustilo přestupku 6,8 %. Nejnížší podíl řidičů s přestupkem byl registrován v Hl. městě Praze (5,0 %), nejvyšší naopak v Moravskoslezském kraji (8,8 %).

Hasičský záchranný sbor evidoval v Plzeňském kraji v průběhu roku 2024 celkem 1 028 požárů.

V průběhu roku 2024 došlo podle statisticky vedených údajů Ministerstva vnitra ČR - Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ke vzniku 1 028 **požárů** v Plzeňském kraji, což představuje meziroční snížení jejich počtu o 12,1 %, tj. o 141. Na 1 000 obyvatel středního stavu v kraji připadlo 1,7 požárů, což je mírně nadprůměrná hodnota v rámci Česka (1,6). K okresům s největším výskytem požárů patří Plzeň-město, kde bylo v roce 2024 lokalizováno 32,4 % ze všech požárů v kraji.

Celkově při požárech v Plzeňském kraji v průběhu roku 2024 vznikla přímá škoda ve výši 274,8 mil. Kč, meziročně se tak zvýšila o 9,0 %. V přepočtu na jeden požár připadla škoda ve výši 267 356 Kč. Při požárech byly usmrceny 4 osoby a 87 osob se při požárech zranilo.

Graf 2.23 Požáry v Plzeňském kraji

Zdroj: Hasičský záchranný sbor ČR

